

British Embassy
Kyiv

ЗВІТ

за результатами аналізу ефективності
Закону України «Про внесення змін до
деяких законодавчих актів України,
спрямованих на забезпечення додаткових
соціальних та економічних гарантій у зв'язку
з поширенням коронавірусної хвороби
(COVID-19)» (30.03.2020, №.540-IX)

Березень
2021

Зміст:

1. Вступ	3
2. Вихідні умови та підстави для ухвалення закону	5
3. Загальна інформація про закон	5
4. Огляд відповідей представників громадськості на запит на інформацію від Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку.....	6
5. Узагальнення результатів аналізу відкритих даних, оприлюднених органами виконавчої влади.....	8
6. Узагальнення відповідей органів виконавчої влади на депутатські звернення 9	
6.1. Узагальнення відповіді на депутатське звернення Кабінету Міністрів України (Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України)	9
6.2. Узагальнення відповіді Міністерства соціальної політики України на депутатське звернення	11
6.3. Узагальнення відповіді на депутатське звернення Державної податкової служби України.....	12
6.4 Узагальнення відповіді на депутатське звернення Державної служби статистики України.....	13
7. Звіт за результатами проведення слухань комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку	15
7.1 Загальна інформація про проведення слухань.....	15
7.2 Аналіз інформації, наданої представниками громадськості.....	15
7.2.1 Узагальнення інформації щодо виплат допомоги по частковому безробіттю, що була надана радником Голови Рахункової Палати	15
7.2.2 Доповідь представника Асоціації приватних роботодавців щодо ефективності заходів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій підприємців у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби.....	21
7.2.3 Інформація про звернення громадян щодо реалізації заходів програми від ГО «Юридична сотня»	25
7.3 Аналіз відповідей представників органів виконавчої влади на запитання народних депутатів	28
8. Узагальнення інформації, отриманої з відкритих джерел громадських об'єднань представників бізнесу та підприємців	33
Висновки.....	34
Додатки	37

1. Вступ

Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку в рамках контрольних повноважень веде роботу щодо здійснення аналізу ефективності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», 30.03.2020, №540-ІХ1 (надалі – закон). Оцінювання здійснюється відповідно до методики післязаконодавчого контролю (post-legislative scrutiny, PLS), що застосовується парламентом Великобританії, та яку можливо адаптувати до української системи парламентського контролю.

Оцінка ефективності застосування законодавства (далі – PLS) – це інструмент, який у рамках систематичної програми перегляду законодавства дозволяє збирати, аналізувати та поширювати дані щодо фактичного стану його реалізації. PLS має на меті визначити, чи виконується законодавчий акт (а якщо ні, то чому); чи він досяг очікуваних цілей; чи спричинив якісь випадкові наслідки; чи він є економічно вигідним, сучасним та все ще актуальним. Повний і всебічний процес оцінювання ефективності застосування законодавства дозволяє виявити причинно-наслідкові зв'язки між законодавчою базою та всіма можливими наслідками.

Метою аналізу є дослідження ефективності й впливу заходів, що були запроваджені урядом навесні 2020 року для підтримки малого та середнього бізнесу, фізичних осіб-підприємців, роботодавців і працівників. На підставі проведеного аналізу, у разі виявлення неефективності чи недостатньої ефективності запроваджених заходів, Комітет буде ініціювати внесення змін до законодавства щодо посилення підтримки бізнесу та працівників у даних умовах.

Основні питання, що були в центрі уваги аналізу:

1. Наскільки закон досяг своєї мети щодо надання економічних гарантій малим та середнім підприємствам, приватним підприємцям, роботодавцям та службовцям у зв'язку з поширенням COVID-19.
2. Наскільки ефективні ці заходи щодо збереження зайнятості та зменшення втрати робочих місць.

Аналіз фокусувався на трьох аспектах: вичерпність імплементації, ефективність та вплив заходів, передбачених законом.

Вичерпність імплементації заходів:

1. Чи всі заходи, передбачені законом, були повністю реалізовані? Якщо ні, то які були, які ні та чому?
2. Хто виграв від заходів? Чиї інтереси та потреби не були враховані?
3. Наскільки охоплено підприємницький сектор?

Ефективність:

1. Наскільки ефективні були прийняті заходи? Що працювало добре, а що погано?
2. Чи мали цільові групи легкий доступ до заходів підтримки? З якими проблемами вони зіткнулись? Що добре працювало? Чого не вистачало?

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) [Електронний ресурс] // Закон України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>.

3. Чи потрібні зміни для підвищення ефективності заходів?
4. Чи необхідні подальші заходи? Які?

Вплив:

1. Який вплив мають заходи на економіку, малі/середні підприємства та підприємство?
2. Чи вплинули заходи на конкретні групи населення? Як вони вплинули на жінок-підприємців чи підприємців – осіб з інвалідністю?
3. Чи були небажані наслідки для цільових груп? Які?
4. Які висновки можна зробити на майбутнє?

Аналіз ефективності закону відбувався за британською моделлю PLS-аналізу, яка включає наступні методи:

- формулювання технічного завдання аналізу;
- запит на інформацію – дослідження Комітетом досвіду та думок представників громадськості, яким вдалося чи не вдалося скористатися передбаченими в законі заходами підтримки;
- проведення комітетських слухань за участі представників громадськості та урядових установ;
- аналіз соціологічних досліджень громадської думки за темою дослідження, що були проведені в період з квітня 2020 до лютого 2021 року громадськими об'єднаннями підприємців та бізнесу;
- аналіз інформації з відкритих джерел;
- аналіз інформації та статистичних даних, отриманих у рамках PLS аналізу.

2. Передумови та підстави для ухвалення

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року №211² запроваджено карантинні заходи з метою протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19). Також запроваджені обмежувальні заходи щодо протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) і на рівні територіальних одиниць, у тому числі встановлений режим надзвичайної ситуації в кількох областях України. 16 березня Україна закрила кордони для іноземців на термін до двох тижнів. 17 березня Чернівецька й Житомирська області ввели режим надзвичайної ситуації, закриті були всі розважальні, фітнес- і СПА-центри, заклади харчування працювали лише в режимі доставки. 20 березня Дніпропетровська область запровадила режим надзвичайної ситуації. 24 березня у Львівській, Донецькій, Тернопільській і Черкаській областях був уведений режим надзвичайної ситуації, а вже 25 березня Кабінет Міністрів України запровадив режим надзвичайної ситуації по всій території України терміном на 30 днів, до 24 квітня 2020 року. Стан передбачав, що влада та служби цивільного захисту працюватимуть у посиленому режимі.

Запровадження таких заходів безпосередньо впливає на виконання державою своєї соціальної, економічної, правозахисної функцій, адже вводяться певні обмеження прав і свобод людини та громадянина. Поширення коронавірусної хвороби (COVID-19) відбувається в багатьох країнах світу, і скрізь, у тому числі й в Україні, стрімко знижуються ділова та економічна активність, обсяги виробництва, надходження до державного та місцевих бюджетів, збільшується безробіття, зростає попит на соціально значущі товари та товари протіепідемічного призначення. Отже, необхідним завданням було внесення змін до законодавства України з метою зменшення негативного впливу поширення коронавірусної хвороби (COVID-19), забезпечення виконання функцій держави³.

30 березня 2020 року Верховною Радою України був ухвалений Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)». Серед інших цілей закон мав на меті підтримку малого та середнього бізнесу, підприємців, а також роботодавців і працівників на період карантинних обмежень.

Протягом семи місяців (березень-листопад 2020 року) та за умови продовження карантинних обмежень, важливим є надання оцінки ефективності реалізації заходів реагування, їхнього впливу на різні соціальні групи. Такий контроль надає можливості для покращення законодавства перед наступними можливими змінами на період карантинних обмежень.

3. Загальна інформація про Закон

Закон України від 30.03.2020 No.540-IX розроблений із метою актуалізації, вдосконалення правових відносин у багатьох сферах життєдіяльності, які зазнали змін у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19). До основних положень закону належать:

- запровадження підтримки для працівників та роботодавців в умовах поширення коронавірусної хвороби (COVID-19);

² Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 [Електронний ресурс] // Постанова КМУ. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-p#Text>.

³ ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68479

- розширення підстав для продовження процесуальних строків, установлених судом або законом;
- забезпечення виконання судових рішень;
- запровадження відповідальності за вчинення суспільно небезпечних діянь в умовах поширення коронавірусної хвороби (COVID-19);
- тимчасового спрощення виробництва продукції, необхідної для протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), та спрощення процедури її закупівлі;
- забезпечення здійснення виплати соціальної допомоги, продовження строку звернення за соціальною допомогою та строків виплат соціальної допомоги;
- відтермінування подання звітів, статистичної інформації до контролюючих органів.

Згідно з фінансово-економічним обґрунтуванням прийняття цього закону не потребує додаткових видатків із Державного бюджету України. Прогнозовані соціально-економічні та інші наслідки прийняття законопроекту визначаються забезпеченням ужиття необхідних заходів для підтримки сфер життєдіяльності людини й громадянина та забезпечення належного виконання функцій держави, нейтралізації негативних наслідків зниження ділової та економічної активності в Україні й світі, які пов'язані з поширенням коронавірусної інфекції (COVID-19)⁴. Верховна Рада ухвалила в цілому даний закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)». Закон набрав чинності 2 квітня 2020 року.

4. Огляд відповідей представників громадськості на запит на інформацію від Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку.

Для проведення належного комплексного аналізу Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку потрібно було зібрати інформацію і доказову базу за допомогою осіб та організацій, які володіють відповідними знаннями, професійною компетентністю чи досвідом.

У контексті аналізу ефективності запит на інформацію є публічним зверненням до громадянського суспільства та заінтересованих сторін щодо надання інформації, що стосується ефективності закону. Запит на інформацію за британським досвідом проведення аналізу ефективності передбачений у формі запрошення до надсилання свідчень через офіційний сайт листом на електронну або поштову адресу Комітету, який проводить аналіз. Методичні рекомендації визначають такі необхідні складові відповіді на запит:

- повне ім'я та адреса особи або організації, що відповідають на запит;
- коротку довідкову інформацію про особу або організацію;
- будь-яку інформацію, на основі якої Комітет міг би зробити висновки;
- рекомендації, спрямовані на вдосконалення аналізованого закону.

Для адаптації даної практики до українських реалій було запропоновано провести запит на інформацію у форматі анкетування через онлайн-платформу з розмі-

⁴ ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68479

щенням запрошення до участі на сайті Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку. Питання анкети були створені на підставі попереднього опрацювання норм аналізованого закону та наявної інформації щодо стану його реалізації. Запит був відкритий для відповідей 10-24 грудня 2020 року.

Необхідно зазначити, що всього 7 осіб відгукнулись на запит і заповнили форму з інформацією про те, як їм вдалося скористатися заходами підтримки. Оскільки практика проведення запитів на інформацію в Україні є новою, рівень залученості громадян є низьким.

Відповідаючи на запит на інформацію, підприємці та представники бізнесу мали можливість поділитися своїм досвідом. Запит мав на меті з'ясувати, чи позначилися (і як саме) передбачені законом заходи на здатності бізнесу впоратись із наслідками пандемії. Відповідь на запит на інформацію надали представники малого та середнього бізнесу, фізичні особи-підприємці, представники бізнес-асоціацій та органів місцевого самоврядування. Учасниками також були запропоновані можливі шляхи вирішення проблемних аспектів діяльності під час карантину.

Інформацію на запит надали:

- представник середнього бізнесу – 1 особа;
- представник малого бізнесу – 2 особи;
- мікробізнес (5 працівників) – 1 особа;
- представник бізнес-асоціації – 1 особа;
- представник органу місцевого самоврядування – 1 особа;
- працівник громадської організації – 1 особа.
- Загальна кількість респондентів – 7 осіб.

Узагальнення щодо відповідей на запит на інформацію:

- інформації, що отримана Комітетом у відповідь на запит про інформацію, недостатньо для об'єктивних висновків;
- респонденти констатують недостатній рівень підтримки бізнесу та підприємців з боку органів влади;
- респонденти констатують брак комунікації між владою та бізнесом, брак інформації щодо порядку подання документів, брак зразків і та консультаційних/роз'яснювальних рекомендацій;
- половина респондентів зазначила, що скористалась заходами допомоги для підприємців, а саме: гнучкий робочий час для роботодавців та службовців, віддалена (домашня) робота; додаткові виплати тимчасово безробітним; збільшення норми доходу для підприємців; заборона банкам підвищувати ставки за існуючими кредитами; оптимізація адміністрування податків, скасування звітності про сплату податків та зборів, удосконалення податкового законодавства;
- респонденти констатують необхідність правового регулювання задля забезпечення безповоротної фінансової допомоги, грантів підприємцям тощо.

Детальні результати відповідей на запит на інформацію надані в Додатку 1.

5. Узагальнення результатів аналізу відкритих даних, оприлюднених органами виконавчої влади.

Даний блок аналізу включає аналіз інформації, наданої основними офіційними ресурсами статистичних даних, – Державної служби статистики України та Єдиного державного вебпорталу відкритих даних. На сайті Держстату⁵ опублікована інформація щодо роботи великих, середніх, малих підприємств – http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm, розділ «Показники діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва». Дані подаються по 2019 рік включно, тому проаналізувати зміни, що відбулися під час карантинних обмежень у 2020 році, на даний момент не є можливим. Проте даний ресурс визнається як перспективний для аналізу. Для проведення аналізу за даною інформацією 26.02.2021 було скероване депутатське звернення до Державної служби статистики України.

Єдиний державний вебпортал відкритих даних, data.gov.ua⁶ публікує дані щодо різних державних розпорядників. Складністю аналізу є розрізненість інформації, відсутність послідовної публікації за роками створення.

Висновки до розділу 5

- Інформація на сайті Держстату наявна лише до 2019 року, що не дозволяє проаналізувати зміни, що були спричинені карантинними обмеженнями у 2020 році.
- Інформація на єдиному державному вебпорталі даних є несистематизованою та неповною а, тому більш доцільним є аналіз інформації кожного розпорядника через його вебсайт або через відповіді на звернення. Детальний аналіз інформації буде наданий у наступних розділах.

5 Державна служба статистики України (Держстат України) — національний орган статистики України, центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, діяльність якого спрямовується і координується міністром Кабінету Міністрів України. Забезпечує проведення в життя державної політики в галузі статистики, створення і належне функціонування загальнодержавної системи економіко-статистичної інформації на території України. Є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі статистики.

6 Єдиний державний вебпортал відкритих даних, data.gov.ua — український урядовий вебсайт, створений із метою зберігання публічної інформації у формі відкритих даних та забезпечення надання доступу до неї широкому колу осіб за принципами, визначеними в Міжнародній хартії відкритих даних, до якої Україна приєдналася в жовтні 2016 року. Портал створено на вимогу Закону України «Про доступ до публічної інформації» та постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних».

6. Узагальнення відповідей органами виконавчої влади на депутатські звернення

6.1 Аналіз відповіді на депутатське звернення Кабінету Міністрів України (Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України) (далі – Мінекономіки)

Зміст звернення надається у Додатку 2.

Відповідь на депутатське звернення до Кабінету Міністрів України надано Мінекономіки.

Відповідь надана на основі матеріалів міністерств, інших органів виконавчої влади, відповідальних за виконання плану заходів Державної програми. Мінекономіки подало Кабінетові Міністрів України (лист від 22.01.2021) звіт про хід виконання у 2020 році Державної програми та відповідні інформаційно-аналітичні матеріали (додаються).

Додано 223 сторінки додатків, що містять детальний звіт по всіх заходах, що були запроваджені.

Повідомляється про підготовку Мінекономіки додаткового проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 р. №534», який буде поданий на розгляд Кабінету Міністрів України після опрацювання відповідно до вимог Регламенту Кабінету Міністрів України із заінтересованими центральними органами виконавчої влади.

Оскільки надана відповідь є великою за обсягом, її зміст розділений на три блоки інформації.

Загальна інформація про стан виконання заходів та їхня оцінка урядом

1. Детально описані заходи, вжиті для забезпечення виконання закону України від 30.03.2020 №540-IX.
2. Надана інформація щодо стану виконання Державної програми в звіті та таблиці моніторингу впровадження плану заходів (додаються).
3. Станом на 04.01.2021 суб'єктами господарювання вже подано до установ державної служби зайнятості 229 508 пакетів документів для отримання допомоги по частковому безробіттю на період карантину, у тому числі 200 494 фізичними особами-підприємцями, які виявили бажання отримати дану допомогу на себе. На виплату допомоги по частковому безробіттю на період карантину у 2020 році було виділено 2 803,0 млн грн, з яких використано 2 780,4 млн гривень.
4. Для надання одноразової компенсації суб'єктам господарювання, які є юридичними особами, з метою відшкодування витрат, понесених на сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів виділено Мінекономіки 630,4 млн гривень (видатки споживання). Виплати по місяцях додані.
5. Надається помісячна інформація щодо кількості прийнятих рішень стосовно отримання допомоги роботодавцям та працівникам по частковому безробіттю на період карантину відповідно до статті 471 Закону України «Про зайнятість населення».

Найбільшу кількість пакетів документів було прийнято та опрацьовано Харківською, Львівською, Донецькою, Чернівецькою, Сумською, Дніпропетровською, Івано-Франківською та Закарпатською обласними службами зайнятості. Даною програмою користувалися роботодавці, що займаються пасажирськими перевезеннями міського та приміського сполучення та обслуговуванням наземного транспорту, готельною діяльністю, виробництвом продукції легкої промисловості, виробництвом меблів, будівельних виробів та пластмас тощо.

За змістом відповіді Мінекономіки сам уряд оцінює програму як ефективну.

6. Проведена оцінка запроваджених заходів для підтримки бізнесу в умовах карантину, а саме програми «Доступні кредити 5-7-9 %». Допомога оцінюється як ефективна.
7. Надана інформація про вжиті заходи щодо спрощення процедури публічних закупівель ліків та засобів індивідуального захисту. Програма оцінюється як ефективна після опрацювання зауважень до неї та внесення змін, запланованих на перший квартал 2021.
8. Повідомлено, що частина заходів не може бути оцінена через довгостроковість проєктів.

Узагальнена інформація міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, державних органів про хід виконання Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020–2022 роки за 2020 рік

План заходів із виконання Державної програми включає всього 222 заходи, у тому числі з терміном реалізації у 2020 році – 146 заходів (65,8 % від загальної кількості), з яких:

- виконано 67 заходів (45,9 % від запланованих до виконання у 2020 році); виконання 42 заходів підтверджено на Порталі електронного урядування, виконання 25 заходів – підтверджено частково або не підтверджено;
- на стадії виконання – 57 заходів (39,0 % від запланованих до виконання у 2020 році);
- не виконано/не надано інформацію про стан виконання 22 заходів, з яких 5 були включені до Державної програми за умови відсутності негативного впливу на збалансованість бюджетної системи у 2020 році (15,1% від запланованих до виконання у 2020 році).

Наданий також детальний зміст кожного заходу.

Деталізована таблиця моніторингу виконання плану заходів Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020–2022 роки.

Таблиця розміщена на 160 сторінках.

Висновки щодо звіту уряду:

За текстом відповіді вбачається, що *«Найкращих результатів було досягнуто в рамках виконання заходів Державної програми, спрямованих на підтримку малого та середнього бізнесу.»* Проте зазначається, що *«станом на 04.01.2021 кількість заявок на участь у програмі становить 58793 шт. на загальну суму 70,8 млрд грн, укладено 7575 кредитних договорів на загальну суму 17,4 млрд грн, з яких 47% складають кредити на рефінансування. Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» фінансування програми «Доступні кредити 5-7-9%» передбачено на рівні 2 млрд гривень, що є підґрунтям для подальшої державної підтримки бізнесу.»* Роз'яснення щодо критеріїв відбору заявок на погодження не надано. Проте це питання є невизначеним через кількість заявок, що значно перевищує обсяги фінансування програми (подано 58793 шт. заявок на загальну суму 70,8 млрд грн, а укладено 7575 кредитних договорів на загальну суму 17,4 млрд грн). Оцінити дану програму як ефективну неможливо, адже кількість осіб, які змогли нею скористатись, є значно меншою, ніж кількість заявок.

За текстом відповіді, *«Щодо наявності скарг громадян або проблемних аспектів реалізації заходів, що були оголошені Кабінетом Міністрів України та передбачені*

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та Державною програмою, інформуємо, що до Мінекономіки такі скарги не надходили. »Дана відповідь не є коректною, адже за наявними відповідями до запиту на інформацію дані про проблемні аспекти реалізації Програми неможливо визначити. Оскільки така інформація не була врахована та відображена у звіті, можна зробити висновок про відсутність контролю даного питання з боку Мінекономіки та Кабінету Міністрів України.

Відповідь щодо самооцінки ефективності заходів не була надана, що дозволяє зробити висновок про відсутність механізму оцінки ефективності впроваджених заходів.

Висновки до відповіді Мінекономіки:

1. Допрацювати програму «Доступні кредити 5-7-9%» та надати більш чіткі роз'яснення щодо причин відхилення заявок для забезпечення розуміння програми та її використання суспільством.

2. Налагодити систему розгляду скарг громадян на Урядову гарячу лінію стосовно запровадження заходів програми.

3. Удосконалити урядовий механізм оцінки ефективності впроваджених заходів.

6.2 Узагальнення відповіді Міністерства соціальної політики України на депутатське звернення

Зміст звернення надається у Додатку 3.

За текстом відповіді, виділено кошти в сумі 1 369 301,73 тис. грн для надання допомоги 108 тис. фізичних осіб-підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої та другої груп платників єдиного податку.

Виплачено кошти в сумі 1 275 935,2 тис. грн для виплати допомоги на дітей 95,7 тис. фізичних осіб-підприємців, що на 100 відсотків задовольняє потребу(станом на 29.12.2020).

Щодо допомоги на період локдауну зазначається, що виділено було 8 279 464 тис. грн. Через портал «Дія» подано 480207 заяв про отримання одноразової матеріальної допомоги застрахованим особам. Станом на 05.01.2021 перераховано 3 646 712 тис. грн для зарахування 455 839 заявникам (з них 215 521 найманих працівників, 240 318 фізичних осіб-підприємців). Виплата одноразової матеріальної допомоги застрахованим особам буде тривати до закінчення процесу зарахування коштів на банківські рахунки заявників.

Висновки до відповіді Міністерства соціальної політики України:

Заходи, які покладені на Міністерство соціальної політики України, виконуються чітко та не викликають запитань. Реалізація виплат здійснюється за відпрацьованою процедурою, що полегшує розуміння громадянами процесу оформлення та отримання допомоги.

Єдиним проблемним аспектом є надання виплати через портал «Дія», проте основні скарги користувачів стосувалися труднощів у користуванні додатком, що не є завданням у межах повноважень Міністерства соціальної політики України.

6.3 Узагальнення відповіді Державної податкової служби України на депутатське звернення

Зміст звернення надається у Додатку 4.

За текстом відповіді вбачається, що надана інформація дозволяє зафіксувати різницю податкової сфери у 2019 та 2020 роках. Для прикладу, проаналізовано інформацію щодо сум надходження єдиного податку до Зведеного бюджету України станом на 01.10.2019 та 01.10.2020. З таблиці маємо, що в цілому спостерігається позитивна динаміка сум сплачених податків у 2020 році, навіть за умови впровадження карантинних обмежень. Збільшення суми наявне в усіх областях України, крім Чернівецької. Чернівецька область має один з найбільш високих рівнів зараження коронавірусною хворобою, тому обмеження в області були більш жорсткими та тривалими. У загальному, позитивна динаміка сум сплачених податків пояснюється збільшенням кількості ФОПів та реєстрацій нових компаній.

інформація
про суми надходжень єдиного податку
до Зведеного бюджету України станом на 01.10.2019 та 01.10.2020
наростаючим підсумком з початку року

тис.грн.

Код регіону	Назва регіону	Єдиний податок (код бюджетної класифікації 18050000)	
		станом на 01.10.2019	станом на 01.10.2020
1	АР КРИМ	0,0	0,0
2	ВІННИЦЬКА	907 739,7	962 636,5
3	ВОЛИНЬСЬКА	400 481,4	437 898,5
4	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА	1 955 834,7	2 126 023,3
5	ДОНЕЦЬКА	659 890,4	695 241,2
6	ЖИТОМИРСЬКА	587 000,0	614 909,7
7	ЗАКАРПАТСЬКА	467 587,7	486 519,1
8	ЗАПОРІЗЬКА	937 216,8	1 011 166,6
9	ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА	517 183,9	545 718,6
10	КИЇВСЬКА	1 546 353,3	1 670 724,1
11	КІРОВОГРАДСЬКА	483 654,4	521 983,7
12	ЛУГАНСЬКА	258 470,8	282 689,3
13	ЛЬВІВСЬКА	1 643 531,0	1 772 993,4
14	МИКОЛАЇВСЬКА	565 990,6	603 992,7
15	ОДЕСЬКА	1 545 482,4	1 634 449,2
16	ПОЛТАВСЬКА	838 922,0	874 741,0
17	РІВНЕНСЬКА	457 485,7	490 366,5
18	СУМСЬКА	504 491,2	537 880,0
19	ТЕРНОПІЛЬСЬКА	439 357,9	476 064,9
20	ХАРКІВСЬКА	2 141 888,8	2 346 562,0
21	ХЕРСОНСЬКА	498 946,8	510 538,2
22	ХМЕЛЬНИЦЬКА	630 855,4	661 949,9
23	ЧЕРКАСЬКА	754 469,5	803 106,8
24	ЧЕРНІВЕЦЬКА	338 288,3	333 696,9
25	ЧЕРНІГІВСЬКА	523 120,7	566 213,2
26	М.КИЇВ	5 073 376,8	5 513 434,8
27	м.СЕВАСТОПОЛЬ	0,0	0,0
28	Офіс великих платників податків ДПС	0,0	0,0
ВСЬОГО		24 676 720,1	26 481 500,0

**Інформація
щодо кількості фізичних осіб - підприємців**

Станом на:	01.04.2019	01.05.2019	01.06.2019	01.07.2019	01.08.2019	01.09.2019	01.10.2019	01.11.2019	01.12.2019
Кількість фізичних осіб - підприємців	2003269	2006721	2006647	2011405	2016243	2022204	2028662	2032874	2037075
Кількість фізичних осіб - підприємців, діяльність яких припинена*	62920	79246	98874	114991	132383	148367	166 586	186257	202269
Станом на:	01.04.2020	01.05.2020	01.06.2020	01.07.2020	01.08.2020	01.09.2020	01.10.2020	01.11.2020	01.12.2020
Кількість фізичних осіб - підприємців	2043667	2038580	2041561	2046665	2049611	2044078	2053043	2052529	2052005
Кількість фізичних осіб - підприємців, діяльність яких припинена*	52782	66063	79951	97857	119751	138725	152371	178104	196732

* Технічна можливість формування даних у розрізі КВЕД станом на певну дату відсутня.

У зв'язку з цим надається інформація щодо кількості фізичних осіб-підприємців, діяльність яких припинена, станом на 1-е число місяця, визначеного у запиті.

Кількість зареєстрованих фізичних осіб-підприємців у 2020 році є більшою, ніж у 2019 році, у той час як кількість фізичних осіб-підприємців, що припинили діяльність у 2020 році є меншою, ніж у 2019 році.

Додатково була проаналізована інформація щодо сплати податкових платежів у розрізі видів економічної діяльності за кожен місяць (починаючи з квітня) 2020 року. Для аналізу ефективності допомоги для бізнесу було проведене порівняння сум сплачених податків фізичними особами-підприємцями у сферах, що потрапили під карантинні обмеження, та таких, що потрапили під обмеження меншою мірою.

Проаналізовані були такі сфери: «Оптова та роздрібна торгівля», «Тимчасове розміщення та організація харчування» та «Постачання електроенергії та газу», «Надання інших видів послуг». Щомісячний прибуток в усіх сферах не має значних розбіжностей.

Висновки до відповіді Державної податкової служби України: загалом інформація, отримана від Державної податкової служби України, указує на позитивну динаміку реєстрації осіб зі статусом фізичної особи-підприємця, збільшення податкових надходжень, а отже, підвищення прибутків у представників бізнесу, проте даний аналіз не може надати цілком об'єктивну оцінку ефективності допомоги фізичним особам-підприємцям через зростання кількості працівників за договорами про надання послуг та відсутність касових апаратів, зокрема в представників торгівлі та ресторанної сфери.

6.4 Узагальнення відповіді на депутатське звернення від Державної служби статистики України

Зміст звернення надається в Додатку 5.

Задля реалізації аналізу ефективності закону від 30.03.2020 No.540-IX необхідним є дослідження інформації по роботі великих, середніх, малих та мікропідприємств за 2020 рік. На сайті Держстату розділ «Показники діяльності суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва», що включає вищенаведену інформацію, наявний лише до 2019 року включно. Для проведення порівняльного аналізу було надіслане звернення щодо надання відповідних показників за 2020 рік.

За текстом отриманої відповіді від Державної служби статистики України маємо, що, відповідно до затвердженої статистичної методології, інформація про діяльність підприємств за їхніми розмірами (великі, середні, малі, мікро) розраховується та оприлюднюється лише з річною періодичністю, формування і поширення такої інформації на місячній основі не передбачено. Це зумовлено тим, що, згідно з чинним законодавством, розмір підприємства визначається лише за підсумками його роботи за рік, тому розрахунок місячних даних за категорією суб'єкта підприємництва (велике/середнє/мале/мікро) є некоректним і не забезпечує достовірних проміжних результатів.

Водночас повідомляється, що, згідно з планом державних статистичних спостережень на 2021 рік, статистична інформація за 2020 рік щодо показників діяльно-

сті великих, середніх, малих та мікропідприємств за видами економічної діяльності буде оприлюднена на офіційному вебсайті Держстату в такі терміни: щодо кількості підприємств, кількості зайнятих працівників, кількості найманих працівників, витрат на виробництво продукції (товарів, послуг), витрат на персонал, витрат на оплату праці, обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) з розподілом за розмірами підприємств – 22.06.2021, стосовно обсягу виробленої продукції (товарів, послуг) та доданої вартості за витратами виробництва великих, середніх, малих і мікропідприємств – 23.11.2021.

Висновки до відповіді Державної служби статистики України: через особливості методології збору статистичної інформації в питаннях показників діяльності великих, середніх, малих та мікропідприємств за видами економічної діяльності проаналізувати динаміку змін 2019 та 2020 років не є можливим, проте необхідна інформація для аналізу буде надана в липні 2021 року, що зумовлює можливість подальшого доопрацювання даного пункту аналізу ефективності.

Висновки до розділу 6: у загальному процедура отримання відповідей від органів виконавчої влади на депутатські звернення чітко визначена Законом України «Про звернення громадян», норми якого є обов'язковими для виконання, проблемні аспекти наявні лише на етапі інтерпретації змісту запитання розпорядником інформації, що надається у зверненні.

7. Звіт за результатами проведення слухань комітету Верховної Ради з питань економічного розвитку

7.1 Загальна інформація про проведення слухань

За ініціативи депутатів – членів Комітету з питань економічного розвитку – 18 лютого 2021 року у форматі відеоконференції відбулися слухання на тему: «Ефективність та реалізація Урядом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» за підтримки Вестмінстерської фундації за демократію.

У контексті даного аналізу ефективності слухання були проведені за таким сценарієм: для участі в слуханнях були запрошені депутати – члени комітету, представники органів виконавчої влади, представники громадськості та інші зацікавлені особи. У ході слухань були представлені виступи запрошених експертів та представників громадськості з доповідями. До слова також були запрошені представники залучених органів виконавчої влади, які відповідали на поставлені депутатами запитання, що виникли в ході проведення аналізу ефективності закону.

Голова Комітету Дмитро Наталуха окреслив мету слухань: «Ці слухання покликані започаткувати важливу практику моніторингу ефективності реалізації законодавства виконавчою владою. Якщо не виконується, чи виконується неефективно – спробувати зрозуміти чому, чи можемо ми, депутати, від себе зробити щось, щоб покращити цей процес, чи може уряд дати рекомендації органам виконавчої влади, іншим органам державної влади для того, щоб робити це ефективно. Проговорити також такий інструмент парламентського контролю, як моніторинг виконання і ефективності реалізації урядом Законів України, на прикладі саме цього другого антикризового пакету».

У ході засідання учасники заслухали та обговорили результати аналізу, метою якого було дослідження ефективності й впливу на функціонування бізнесу та на умови праці в умовах карантинних заходів, що були запроваджені для підтримки малого і середнього бізнесу та працівників у цій сфері. За результатами слухань у Комітеті представлені матеріали оброблено й використано як інформаційне підґрунтя для подальших етапів аналізу та вдосконалення законодавства в частині підтримки малого й середнього бізнесу, працевлаштування в умовах карантину і виведені загальні рекомендації слухань.

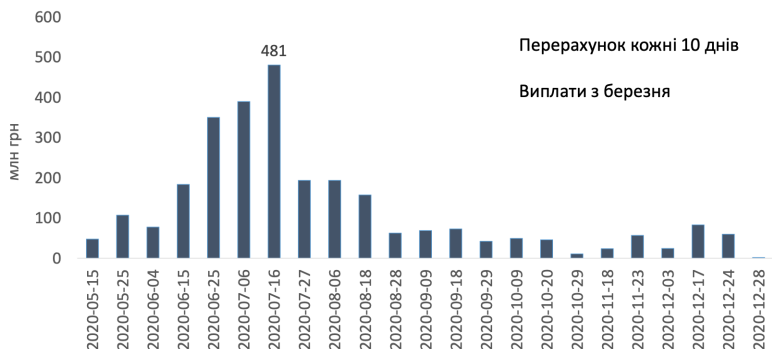
7.2 Аналіз інформації, наданої представниками громадськості

7.2.1 Узагальнення інформації щодо виплат допомоги по частковому безробіттю, що була надана радником Голови Рахункової Палати

Радником Голови Рахункової палати є Віктор Мазярчук.

На початку його доповіді було зазначено, що заплановані витрати на реалізацію Закону складають 2,803 млрд грн, а фактично було витрачено 2,780 млрд грн.

Перерахування коштів Фонду. Зазначається, що, за прогнозами уряду, допомога по аналізованому закону буде надана приблизно 500 тисячам працівників. У цьому питанні гіпотезою був той факт, що орієнтовно 46% від усіх, хто потребує, звернеться за даним типом допомоги, і практично всім буде надана така допомога. Мінекономіка здійснювало перерахунки коштів у фонд кожні 7 днів у відповідності до прописаної процедури. Виплати здійснювалися не фактично з травня, а за період з березня до кінця року. Пік приходить на середину сьомого місяця.

Детальна інформація про конкретні платежі. Майже з 32 мільйонів транзакцій казначейства вибрано приблизно 325 тисяч, які стосуються виплат на часткове безробіття. 96 відсотків від усіх виплат ідентифіковані й розподілені: максимальна кількість грошей пішла на ФОП. Тобто даний вид допомоги в основному орієнтований на ФОП. І отримувачів ФОП-ів було майже 180 тисяч. У середньому кожен ФОП отримав 8,8 тисяч гривень. Майже 6,6 тисяч компаній отримали допомогу на більше ніж мільярд гривень, у середньому кожна – близько 200 тисяч.

Отримувачі допомоги:

ФОП:

- 178 тис ФОП (працівників більше);
- 1,6 млрд грн;
- 8,8 тис. грн в середньому.

Компанії:

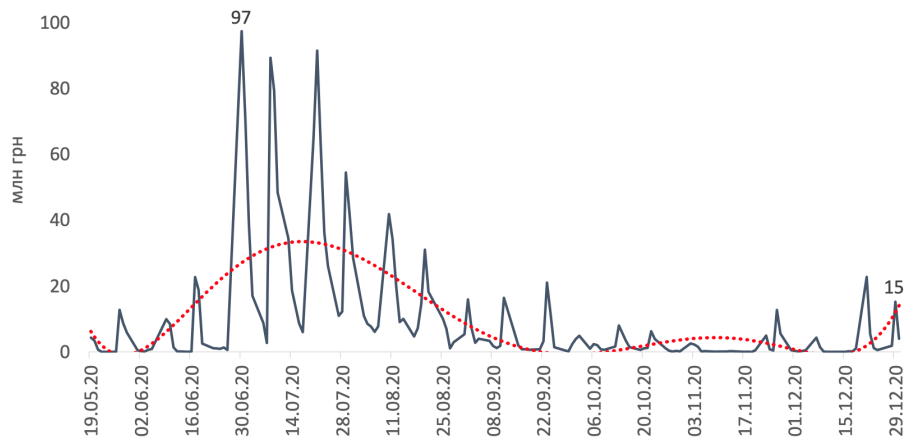
- 6,6 тис. компаній;
- 1,1 млрд грн;
- 165 тис грн в середньому.

Без отримувача:

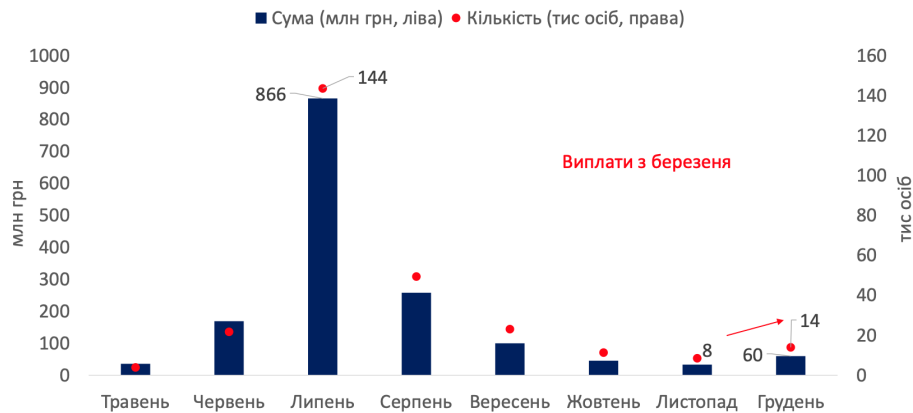
- 4,3%;
- 120 млн грн.

Сумарно – 325.000 транзакцій.

Виплата допомоги ФОП:

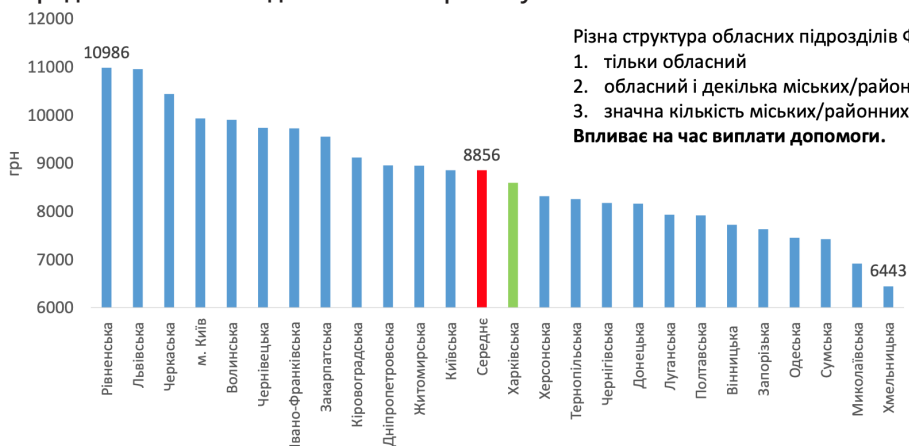
Виплати ФОП по місяцях:

Виплати ФОП:

Сума виплат (тис грн)	Кількість осіб	Сума виплат (млн грн)	Середнє (грн)
менше 1	726	0,6	824
від 1 до 2,5	4 423	8,7	1 969
від 2,5 до 5	47 934	199	4 154
від 5 до 10	90 827	609	6 704
від 10 до 25	27 802	424	15 222
від 25 до 100	5 740	246	42 847
від 100 до 250	392	55	142 857
більше 250	66	33	500 000
Всього	177 910	1 575	8 856

Середні виплати на одного ФОП по регіону:

Класифікація видів економічної діяльності ФОП – отримувачів допомоги (86%):

Розділ (КВЕД)	Назва розділу	Сума (млн грн)	%
47	Роздрібна торгівля*	543	40
96	Надання інших індивідуальних послуг	136	10
56	Діяльність із забезпечення стравами та напоями	95	7,0
52	Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	68	5,0
46	Оптова торгівля	61	4,5
49	Наземний і трубопровідний транспорт	56	4,1
45	Оптова і роздрібна торгівля автотранспортними засобами та мотоциклами, їхній ремонт	35	2,6
95	Ремонт комп'ютерів, побутових виробів і предметів особистого вжитку	26	1,9
68	Операції з нерухомим майном	21	1,6
	Інші	305	23
Усього		1343	100

Примітка: основний КВЕД діяльності ФОП.

* - крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами.

КВЕД роздрібна торгівля (розділ 47):

КВЕД	Назва КВЕД (розділ)	Сума (млн грн)
47.89	З лотків і на ринках іншими товарами	106
47.82	З лотків і на ринках текстильними виробами, одягом і взуттям	102
47.19	Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах	98
47.11	У неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами	46
47.71	Одягом у спеціалізованих магазинах	29
47.81	З лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами	29
47.52	Залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах	14
47.78	Іншими неживаними товарами в спеціалізованих магазинах	11
47.59	Меблями, освітлювальним приладдям та іншими товарами для дому в спеціалізованих магазинах	10
47.79	Уживаними товарами в магазинах	10

Більше 1 млн грн на ФОП отримали:

1 місце – ФОП Гладкий А.Г. – 5,6 млн грн (Черкаси, виробництво хліба, алкогольних продуктів). 7 платежів з 30 липня по 21 грудня:

max – 2 млн грн (30 липня);

min – 99999,9 грн (22 жовтня);

2 і 3 місце – власники ТМ «Стовпинські ковбаски» (Рівне, виробництво м'ясних продуктів):

1,8 млн грн – Майстров В.Д. (батько);

1,4 млн грн – Майстров А.В. (син);

4 місце – Ковальов В.В. (Вінниця, пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення) – 1,1 млн грн.

Отримувачі допомоги більше 250 тис грн на особу

Регіон	Кількість	Сума (грн)
Львівська	10	3 146 381
Волинська	8	3 668 996
Дніпропетровська	6	2 219 383
Харківська	5	2 240 263
Полтавська	4	1 554 519
Рівненська	4	3 926 622
Вінницька	3	1 636 320
Івано-Франківська	3	1 040 726
Чернігівська	3	907 304
Донецька	2	711 945
Запорізька	2	830 208
Луганська	2	821 326
Черкаська	2	5 836 270

Найбільші виплати компаніям

Назва	Сума (млн грн)	Область
ТзДВ "Трембіта"	8,6	Чернівецька
ПАТ "ПІВНІЧТРАНС"	8,2	Одеська
КП "Комбінат дитячого харчування"	7,8	Харківська
ТОВ "МІНПРОД ГАЛИЧИНА"	7,3	Львівська
ТОВ "Львівське АТП-14631"	7,1	Львівська
ТОВ "Ріксос-Прикарпаття"	7,1	Львівська
ТОВ НВО "Вертикаль"	6,7	Харківська

Окремі аспекти ефективності видатків

1. Перевірено та знайдено порушень законодавства на ~2 млн грн, з яких повернуто 50% (отримувачі пенсій). Найбільші порушення:
 - Київський міський центр зайнятості – 1,2млн грн;
 - Львівський обласний центр зайнятості – 0,5 млн грн.
2. Неправомірно допомогу отримували підприємці, які:

- відновили діяльність після зняття карантинних обмежень, хоча звітували про зупинення;
- діяльність не пов'язана з карантинними обмеженнями.

Приклад: Чернігівська область 7 підприємств на 6,5 млн грн (до 01.09), з яких ПАТ «Чернігівська взуттєва фабрика «Берегиня» – 1,8 млн грн (за березень-серпень) та додатково 0,8 млн грн у вересні.

Мазарчук констатує, що Державна аудиторська служба провела дослідження по ефективності даної бюджетної програми. Були виявлені значні порушення. Найбільші порушення були ідентифіковані в Києві і у Львівській області. Була звернена увага на те, що виплати отримували фізичні особи-підприємці і компанії навіть після того, як вони відновили повністю своє виробництво. Так само виплати отримували компанії, які не пов'язані з карантинними обмеженнями.

7.2.2 Доповідь представника Асоціації приватних роботодавців щодо ефективності заходів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій підприємців у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби

Асоціація приватних роботодавців⁷ (далі – Асоціація) – це громадська організація, що була заснована у 2010-му році в Харківській області, сформувала співтовариство підприємців і компаній сфери малого та середнього бізнесу, які розуміють, що для успішного ведення бізнесу та його захисту необхідно об'єднуватися. Асоціація опитала своїх членів та партнерів за прикладом опублікованого комітетом запиту на інформацію.

За інформацією Асоціації приватних роботодавців, проблемами, які вирішували підприємці при введенні обмежень, стали:

1. Збереження команди (персоналу);
2. Збереження ядра цільової аудиторії клієнтів;
3. Збереження місця розміщення/знаходження;
4. Пошук нових напрямків діяльності;
5. Зміна робочих процесів, перехід на онлайн;
6. Додержання нових законодавчих вимог (карантинні норми, нововведення, що збільшують адміністративні витрати (ЗУ 128, 129, 367 тощо).
7. Мінімізація витрат на:
 - a. оренду;
 - b. комунальні послуги;
 - c. виробничі витрати;
 - d. податки;
 - e. фонд оплати праці;
8. Пошук дешевих фінансових ресурсів.

Заходи, яким скористались підприємці в повному обсязі:

- спрощення адміністративних процедур для малого та середнього бізнесу;
- автоматичне продовження ліцензій і дозволів на період карантину та на три місяці після його закінчення;
- оптимізація адміністрування податків, скасування звітності про сплату податків і зборів, яка може обчислюватися згідно державних реєстрів, удосконалення податкового законодавства;

7 Асоціація приватних роботодавців - <https://apr.org.ua>

- гнучкий режим робочого часу для роботодавців та працівників, дистанційна (надомна) робота;
- додаткові виплати тимчасово безробітним.

Якими заходами скористались підприємці частково:

- уведення «податкових канікул» для сплати податку на землю та майно;
- заборона банкам підвищувати ставки за існуючими кредитами;
- усунення адміністративних бар'єрів та зменшення адміністративного тиску на бізнес протягом періоду відновлення роботи та протягом шести місяців з дати зняття карантину;
- оптимізація адміністрування податків, скасування звітності про сплату податків і зборів, яка може обчислюватися згідно державних реєстрів, удосконалення податкового законодавства;
- додаткові виплати тимчасово безробітним.

Якими заходами підприємці не скористалися:

- заборона банкам підвищувати ставки за існуючими кредитами;
- створення ефективної інфраструктури підтримки бізнесу;
- створення робочих місць та розвиток ринку праці шляхом створення 500 000 робочих місць; підвищення кваліфікації робочої сили в Україні, підвищення рівня активної підтримки безробітних, сприяння зайнятості їх;
- контроль за цінами на товари, що необхідні для боротьби з COVID 19 (маски та антисептики).

Пропозиції асоціації щодо визначення пріоритетних реформ мікро-, малого та середнього підприємництва та основні заходи з розвитку бізнес-середовища на період 2021-2025 років, на основі опитування підприємців перед місцевими виборами 2020 (для інформації)

1. Спростити процедуру та строки отримання документів дозвільного характеру з урахуванням існуючих пропозицій. Розробити прозорі та прості процедури отримання дозволів та ліцензій з переведенням можливості отримання їх онлайн і провести обговорення їх з представниками бізнесу. Бізнес займається бізнесом. Упровадити відкриту електронну систему відстеження документообігу та відкритий електронний реєстр щодо видачі дозволів і погоджень.
2. Затвердити відповідне рішення місцевої ради щодо виділення з місцевого бюджету не менш як 1 % дохідної частини бюджету на фінансування програми сприяння розвитку мікро-, малого та середнього підприємництва.
3. Знизити ставки податку на землю на час дії карантину та інших форс-мажорних обставин.
4. Провести аудит нормативно-грошової оцінки земельних ділянок. Надати інформацію щодо коефіцієнтів нормативної грошової оцінки землі у відкритому доступі. Провести аудит розрахунків орендної плати за землю та податку на землю по всіх земельних ділянках і знизити необґрунтовано завищені ставки оренди земельних ділянок.
5. Вирішити земельні питання. Надати можливість переукладання договорів по оренді землі в автоматичному порядку. Переглянути податок на землю підприємствам, які знаходяться у вбудованих житлових приміщеннях з урахуванням займаної площі. Надати чіткі критерії оплати податку на землю: оплата тільки за надану в оренду нерухомість.

6. Створити єдине онлайн-вікно для отримання в оренду комунальних об'єктів для бізнесу «ПІД КЛЮЧ». Максимальне спрощення старту підприємницької діяльності з використанням комунальної власності: передання в оренду відремонтованих об'єктів комунального майна (за рахунок місцевого бюджету) зі всіма підготовленими необхідними підключеннями до об'єкта (світло, газ, вода) та необхідними документами дозвільного характеру безкоштовно.
7. Надати можливості реєстрації декларації про будівництво онлайн.
8. Разом з бізнес-асоціаціями переглянути правила благоустрою та ліквідувати дублювання функцій міських комунальних служб. Розширити канали інформування щодо відповідальності за адміністративні правопорушення правил благоустрою.
9. Максимальне сприяння періодичний (ярмарковій) торгівлі. Відміна дозволів на окремі види торгівлі. Визначення офіційних майданчиків (місць) для постійної мобільної (виносної) торгівлі. Створення онлайн-кабінету для отримання місця для такої торгівлі. Упорядкувати питання з несанкціонованою торгівлею. Посилити контроль за веденням бізнесу без дозвільних документів. Проведення постійних галузевих виставок, ярмарок, модних показів тощо).
10. Забезпечення участі представників бізнес-асоціацій у перевірках контролюючими органами та органами місцевого самоврядування своїх членів. Підписання меморандуму між місцевою радою, контролюючими органами регіону та бізнес-асоціаціями із цього приводу. Організація самоврядного контролю за його виконанням.
11. Упорядкувати процедуру розміщення зовнішньої реклами. Спільно з бізнес-асоціаціями розробити критерії, правила та спростити процедури отримання дозволів на розміщення реклами. Здешевити процедуру отримання дозволів на рекламу. Ліквідувати суб'єктивний фактор при прийнятті рішень.
12. Звільнити підприємців-спрощенців 1-ї та 2-ї груп від сплати єдиного податку до кінця року, у зв'язку з карантинном.
13. Забезпечити фінансово-кредитну підтримку підприємців:
 - надання безвідсоткових кредитів для поповнення оборотних коштів;
 - надання гарантій від місцевої ради для отримання кредитів у комерційних банках;
 - часткове відшкодування відсоткових ставок за кредитами банків для ММСП;
 - надання безповоротної фінансової допомоги (грантів) на модернізацію діючих виробництв та стартапам;
 - забезпечення відшкодування витрат орендної плати за користування офісними, виробничими, торговельними приміщеннями, якщо компанії довелося зупинити свою діяльність;
 - надання фінансування для підтримки місцевих виробників у виході на зовнішні ринки, участі в торгових місіях, ярмарках, виставках, StudyTour-ах, представлення регіонального стенду місцевих виробників.
14. Забезпечити участь профільних бізнес-асоціацій у розробленні та погодженні проєктів тендерних умов, що проводяться органами місцевого самоврядування Харкова та комунальними підприємствами, підпорядкованими цим органам. Перегляд протягом року всіх діючих тендерних умов, які передбачають можливість участі в них недержавних суб'єктів господарювання.
15. Ліквідувати охоронні комунальні підприємства, як такі, що спотворюють конкуренцію. Створення рівних, прозорих та некорупційних умов по залу-

ченню суб'єктів охоронного бізнесу до міських програм на контрактній основі.

16. Створити Раду мікро-, малого та середнього підприємництва (далі – Рада ММСП). Положення про раду узгодити з представниками бізнес-асоціацій. Ключові позиції: право «вето» на проекти регуляторних актів міської ради; право ініціювання та проведення перегляду діючих регуляторних актів; право вносити обов'язкові для розгляду міською радою пропозиції по встановленню додаткових регулювань господарської діяльності; залучення на конкурсних засадах ММСП до міських програм з правом унесення до них пропозицій та зауважень. Забезпечити функціонування Ради ресурсно.
17. Переглянути протягом 2021 року всі регуляторні акти місцевої ради та виконкому місцевої ради, що передбачають видання документів дозвільного характеру, забезпечивши їхню прозорість та антикорупційність.
18. Провести дослідження пріоритетних галузей розвитку мікро-, малого та середнього підприємництва на даний час.
19. Обґрунтувати та змінити ставки місцевих податків та зборів для подальшої оптимізації податкового навантаження на місцевий бізнес.
20. Створити відкритий електронний майданчик усіх тендерів на товари та послуги із зазначенням номенклатури поставки, термінів, умов оплати та умов участі в тендері. Максимально сприяти доступу підприємців до закупівель за бюджетний кошт на суми до 50 тис. грн.
21. Сприяти доступу суб'єктів МСБ до використання комунального майна. Розробити відкритий електронний реєстр вільних об'єктів нерухомого майна комунальної власності та земельних ділянок територіальної громади, які можуть бути надані в оренду або продані. Проведення тендерів, аукціонів на укладення договорів оренди.
22. Дотримуватися вимог закону при підключенні об'єктів до мереж централізованого постачання комунальних послуг (електрика, газ, водопостачання та водовідведення), надавати необхідні технічні умови в оптимальних обсягах постачання безкоштовно та в межах визначених законодавством строків.
23. Виступити Комітету «лоббістом» місцевих підприємців на національному рівні з питань:
 - зниження навантаження на фонд оплати праці;
 - відміни тотальної фіскалізації мікро- та малого бізнесу;
 - ліквідації природних монополій, спрощенню підключення до мереж;
 - спрощення та здешевлення впровадження процедур, що відповідають системі аналізу ризиків, небезпечних чинників і контролю критичних точок;
 - прозорості при прийнятті рішення щодо блокування податкових накладних, можливості отримання конкретної інформації щодо причин блокування податкових накладних;
 - запровадження цільових податкових преференцій пріоритетним галузям місцевого бізнесу;
 - запровадження цільових податкових преференцій на ввезення імпортного обладнання виробничого призначення суб'єктами ММСП та ін.
24. Провести галузевий аудит потрібних для місцевого бізнесу професій. Створити центр із підготовки кадрів для бізнесу.
25. Програма популяризації продукції місцевих виробників.

Проблеми публічно-приватного діалогу:

1. Відсутність чіткої стратегії в карантинний та посткарантинний період;
2. Малоефективність або відсутність дієвих програм підтримки в період карантину, у т.ч. на місцевому рівні;
3. Недостатність коштів для фінансової підтримки чи компенсації втрат (допомоги по безробіттю, у т.ч. безповоротної та грантів);
4. Відсутність публічних консультацій перед прийняттям законів;
5. Відсутність суб'єктних майданчиків, що представляють інтереси мікро- та малого бізнесу.

7.2.3 Інформація про звернення громадян щодо реалізації заходів програми від представника ГО «Юридична сотня»⁸

З 2014 року функціонує гаряча лінія «Юридичної сотні» з надання правової допомоги для військовослужбовців, ветеранів та їхніх сімей. На даний момент через гарячу лінію опрацьовано понад 67 000 звернень.

Від початку карантину на гарячу лінію почали надходити запитання щодо карантинних обмежень та прав громадян під час карантину.

У липні 2020 року сфера правової допомоги на гарячій лінії була розширена, до компетенцій юристів була додана допомога з питань карантину. Після анонсу на гарячу лінію почали надходити звернення від підприємців, працівників та інших осіб, що мають запитання в даній сфері. Від початку карантину було опрацьовано 2202 звернення щодо карантинних обмежень та законодавчих змін.

Починаючи з березня 2020 до сьогодні юристи організації здійснюють постійний моніторинг та аналіз законодавства у сфері карантинних обмежень, надають роз'яснення для громадян щодо актуального стану законодавства.

Статистична інформація щодо звернень громадян на гарячу лінію організації з питань карантинних обмежень та законодавчих змін:

Загальна кількість звернень щодо питань, пов'язаних з упровадженням карантину, – 2202.

Кількість звернень помісячно:

- березень — 51;
- квітень — 63;
- травень — 80;
- червень — 52;
- липень — 201;
- серпень — 342;
- вересень — 289;
- жовтень — 415;
- листопад — 215;
- грудень — 341;

⁸ Юридична сотня — <https://legal100.org.ua>

«Юридична Сотня» — всеукраїнська правозахисна громадська організація, яка надає соціально-правовий захист учасникам російсько-української війни, членам їхніх сімей, а також членам сімей загиблих. Організація є автором аналітичних звітів та змін до чинного законодавства.

- січень — 183.

Категорії осіб, що звернулися:

- військовослужбовці та звільнені зі служби — 542 звернення;
- особи з інвалідністю (унаслідок війни в тому числі) — 251;
- лікарі — 361;
- працівники — 501;
- підприємці — 299;
- безробітні (особи, що втратили роботу в тому числі) — 278.

Закономірностей щодо області проживання не спостерігається, кількість звернень є рівномірною по всіх областях.

Основні проблемні питання, щодо яких надходив запит на роз'яснення

Березень 2020:

- а. Обмеження проходження військово-лікарської комісії та медико-соціальної експертної комісії;
- б. Відсутність можливості доїхати до робочого місця через заборону руху громадського транспорту;
- в. Обмеження перекомісій для продовження виплат по інвалідності;
- г. Оформлення допомоги по безробіттю через початок скорочення.

Квітень — липень 2020 (момент оголошення нового напрямку консультацій):

- а. Питання планових лікувань та перекомісій;
- б. Правила продажу товарів під час карантину та ведення підприємницької діяльності;
- в. Законність звільнення та процедура оформлення допомоги по безробіттю;
- г. Додаткові виплати для вразливих категорій населення.

Липень — листопад 2020:

- а. Правила продажу товарів та діяльності підприємств під час карантину;
- б. Податкові пільги для підприємців та працівників;
- в. Оформлення допомоги по безробіттю через початок скорочення.

Грудень 2020 — січень 2021:

- а. Звернення щодо допомоги підприємцям та працівникам на період локдауну — виплата 8000 грн через додаток «Дія»;
- б. Правила діяльності під час карантину для підприємців;
- в. Роз'яснення щодо штрафів для громадян за порушення маскового режиму.

Основні проблеми підприємців та власників бізнесу:

1. Невизначеність влади в питаннях карантинних обмежень: постійна зміна правил діяльності; низький рівень деталізованості законодавства, що ускладнює діяльність; труднощі контролю за виконанням карантинних правил працівниками та відвідувачами, що тягне накладання штрафів.
2. Зменшення прибутків, що впливає на необхідність скорочення чисельності працівників, неможливість сплати податків, необхідність припинення підприємницької діяльності.
3. Проблеми з отриманням допомоги підприємцям на період локдауну через додаток «Дія»: некоректна інформація в додатку, що перешкоджає оформленню виплати, відсутність зворотнього зв'язку та можливості повідомити про помилку, затримки опрацювання заяв, затримки отримання виплат.

Основні проблеми найманих працівників:

1. Зміна умов та правил роботи: додавання нових обов'язків та відповідальності під час роботи; необхідність самостійного забезпечення засобами індивідуального захисту.
2. Зменшення прибутків, яке впливає на скорочення робочого часу, що тягне за собою зменшення заробітної плати; примусове оформлення відпустки за власний рахунок; скорочення чисельності працівників.
3. Проблеми з отриманням допомоги підприємцям на період локдауну через додаток: примушування керівниками передавання отриманої виплати в бюджет підприємства, некоректна інформація в додатку, що перешкоджає оформленню виплати, відсутність зворотнього зв'язку та можливості повідомити про помилку, затримки опрацювання заяв, затримки отримання виплат.

Основні проблеми звільнених працівників:

1. Проблеми з оформленням статусу безробітного та виплат: змінений графік роботи центрів зайнятості та обмеження особистого прийому; перевантаженість центрів, що тягне за собою затримки в оформленні статусу та виплат; недостатній рівень виплат для забезпечення сім'ї.
2. Проблема звільнення неофіційно працевлаштованих: труднощі в питанні оформлення статусу безробітного, відсутність виплат по безробіттю та соціальної допомоги.

Рекомендації «Юридичної сотні»

1. Продовження податкових пільг для підприємців, якщо їхня діяльність підпадає під види діяльності, які не можуть повноцінно функціонувати через карантинні обмеження.
1. Надання допомоги для забезпечення підприємств засобами індивідуального захисту, адже частими є скарги на відсутність забезпечення або забезпечення неякісними засобами.
2. Унесення змін до найбільш неоднозначних видів допомоги, що була запроваджена, та постійний моніторинг оцінки громадянами нововведень. Прикладами є надання допомоги для батьків дітей віком лише до 10 років (адже діти старше 10 років мають такі ж потреби), повідомлення про списання податкових боргів за минулі періоди (але деякі підприємці мали труднощі зі сплатою, проте все ж дотримались вимог законодавства, у той час як інші не мають сплачувати податок тощо).
3. Доопрацювання механізму оформлення допомоги через додаток «Дія» та долучення можливості особистого спілкування з представником у разі наявності особливих обставин.
4. Створення чітких та зрозумілих інструкцій щодо законодавчих змін та зобов'язання відповідальних органів надавати консультації в разі звернення.
5. Розширення кола осіб, що мають право на отримання допомоги
6. Створення механізму особистого розгляду заяв представниками відповідальних органів щодо надання цільової допомоги.

7.3 Аналіз відповідей на запитання до представників органів виконавчої влади, що були задані на комітетських слуханнях

Узагальнення інформації, наданої представником Мінсоцполітики, щодо заходів програми та стану їхнього виконання

На виконання положень закону урядом прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на підтримку бізнесу, працюючих громадян та вразливих категорій населення.

Спрощено механізм отримання житлової субсидії відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.2020 №247⁹, якою передбачено:

- заборону на період карантину припинення надання житлових субсидій;
- призначення житлової субсидії на наступний період усім домогосподарствам, які отримували її в опалювальному періоді 2019-2020 років, без їхніх звернень;
- урахування під час призначення житлової субсидії до доходу осіб, яких звільнено з роботи у зв'язку з карантинном, розміру допомоги по безробіттю замість заробітної плати, яку вони отримували за попереднім місцем роботи;
- обчислення субсидії в період карантину з урахуванням збільшених на 50 % соціальних нормативів користування електроенергією, природним газом для приготування їжі та підігріву води, холодною та гарячою водою, водовідведенням у зв'язку з вимушеним постійним перебуванням громадян удома та збільшенням споживання відповідних послуг.

Постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2020 №264 «Деякі питання надання державної соціальної допомоги»¹⁰ передбачено на період карантину та обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), і протягом 30 днів після скасування карантину продовження строків:

- виплати на новий період державної соціальної допомоги, яку було призначено раніше, без необхідності особистого звернення громадян до органів соціального захисту населення;
- нових звернень за призначенням деяких видів державної допомоги;
- виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства, дітям з інвалідністю, особам з інвалідністю, у випадках, коли строк переогляду органом МСЕК (медико-соціальної експертизи) або ЛКК (лікарсько-консультативної комісії) пропущено.

Установлено одноразову грошову допомогу в сумі 1 000 грн окремим категоріям населення з 1 квітня 2020 у зв'язку з надзвичайною ситуацією в Україні внаслідок виникнення і поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19 за постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2020 №251¹¹.

Також для фізичних осіб-підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування та належать до першої і другої груп платників єдиного податку, не використовують найману працю і є платниками єдиного соціального внеску, запрова-

⁹ Про особливості надання житлових субсидій [Електронний ресурс] // Постанова КМУ № 247. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/247-2020-p#Text>.

¹⁰ Деякі питання надання державної соціальної допомоги [Електронний ресурс] // Постанова КМУ № 264. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264-2020-p#Text>.

¹¹ Деякі питання підвищення пенсійних виплат і надання соціальної підтримки окремим категоріям населення у 2020 році [Електронний ресурс] // Постанова КМУ № 251. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-2020-p#Text>.

джено допомогу на час втрати заробітку в період карантину на дітей до 10 річного віку за постановою Кабінету Міністрів України від 22.04.2020 №329¹².

Така виплата здійснювалася з травня до 1 вересня та була поновлена на листопад-грудень 2020 року за постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.2020 №1171¹³. Виплата цієї допомоги встановлена в розмірі прожиткового мінімуму для дітей відповідних вікових груп.

Посилено соціальний захист внутрішньо переміщених осіб, які не були працевлаштовані в період карантину. Запроваджено механізм не застосовувати норми щодо припинення виплати для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг у разі непрацевлаштування за постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 №491¹⁴.

З метою забезпечення соціального захисту вразливих категорій населення та здійснення заходів щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) під час організації роботи закладів і установ системи соціального захисту населення, служб у справах дітей, закладів соціального захисту дітей та реабілітаційних центрів тощо, Мінсоцполітики надіслано низку директивних листів до обласних, Київської міської державних адміністрацій, зокрема щодо необхідності посилення техногенно-екологічної безпеки, протиепідемічного режиму та забезпечення проведення дезінфекційних заходів у закладах і установах, особливо стаціонарних; забезпечення засобами індивідуального захисту працівників закладів і установ, зокрема тих працівників, які безпосередньо контактують з особами / сім'ями, що перебувають у складних життєвих обставинах, підопічними / вихованцями інтернатних закладів тощо.

Для вжиття заходів щодо запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-2019, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, ліквідації наслідків надзвичайної ситуації на території України, Мінсоцполітики запроваджений та здійснюється щоденний моніторинг стану епідемічної ситуації в закладах й установах системи соціального захисту населення, службах у справах дітей, закладах соціального захисту дітей, реабілітаційних центрах.

Установлено доплату працівникам надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору, які безпосередньо надають соціальні послуги за місцем проживання/перебування отримувачів (удом), у граничному розмірі до 100 відсотків заробітної плати за постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2020 №375¹⁵. На виконання пункту 4 зазначеної постанови наказом Мінсоцполітики від 22.05.2020 №321 затверджено відповідний перелік посад працівників надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору. Тепер доплату в розмірі до 100 відсотків заробітної плати зможуть отримати: педагог соціальний / фахівець із соціальної роботи, фахівець із соціальної допомоги вдома, соціальний праців-

12 Деякі питання соціальної підтримки сімей з дітьми [Електронний ресурс] // Постанова КМУ № 329. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-2020-n#Text>.

13 Деякі питання виплати соціальної допомоги на дітей фізичним особам-підприємцям [Електронний ресурс] // Постанова КМУ № 1171. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1171-2020-n#n7>.

14 Про внесення змін до Порядку надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг [Електронний ресурс] // Постанова КМУ № 491. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2020-n#Text>

15 Деякі питання оплати праці (грошового забезпечення) окремих категорій працівників, військовослужбовців Національної гвардії та Державної прикордонної служби, посадових осіб Державної митної служби, осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів [Електронний ресурс] // Постанова КМУ № 375. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2020-n#Text>

ник, соціальний робітник, фахівець з фізичної реабілітації, практичний психолог / психолог.

Для підтримки фізичних осіб-підприємців Верховною Радою України прийнято Закон України від 17.03.2020 №533-ІХ „Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), яким упроваджено податкові та адміністративні пільги для бізнесу та громадян у зв'язку із запровадженням карантину через пандемію коронавірусної хвороби.

Зокрема, звільняються від нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску за березень та квітень 2020 року фізичні особи-підприємці, особи, які проводять незалежну професійну діяльність та члени фермерських господарств, а за неповну або несвоєчасну сплату єдиного внеску, а також несвоєчасне подання звітності за цей період штрафні санкції не застосовуються.

Забезпечено виконання ініціативи Президента України В. Зеленського щодо надання матеріальної допомоги в розмірі 8 000 грн застрахованим особам, які можуть втратити дохід через карантин. Станом на 05.02.2021 року Пенсійним фондом України перераховано АТ „Ощадбанк» на таку допомогу 3 847 720 тис. грн для зарахування 480 965 заявникам.

На виконання статті 39 Закону 1645 схвалено постанову Кабінету Міністрів України від 17.06.2020 №498¹⁶, якою Фонду соціального страхування надано фінансову допомогу в сумі 233 322 тис. гривень, що спрямовується на страхові виплати в разі захворювання або смерті медичних працівників у зв'язку з інфікуванням COVID-19, передбачені статтею 39 Закону 1645.

Станом на 16.02.2021 до органів Фонду надійшли повідомлення про 485 смертельних випадків, що сталися з медичними працівниками та іншими працівниками закладів охорони здоров'я внаслідок інфікування коронавірусною хворобою, з них: 104 випадки пов'язані з виробництвом; 206 випадків не пов'язані з виробництвом; у 175 випадках продовжується розслідування. За 104 актами, пов'язаними з виробництвом:

- за 41 страховим випадком виплачено коштів у сумі 6 4635 500 по 1 576 500 грн кожній сім'ї (36 виплат здійснено у 2020 році та 5 виплат здійснено у 2021 році);
- 18 випадків сталися не з медичними працівниками, права на отримання виплати сім'ї цих загиблих, відповідно до статті 39 Закону № 1645, не мають;
- у 14 випадках відсутні члени сім'ї в розумінні Сімейного кодексу, відповідно до статті 39 Закону № 1645;
- 31 випадок опрацьовується.

Крім того, відповідно до Закону України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», станом на 16.02.2021 Фондом профінансовано 43 смертельні випадки медичних працівників (35 випадків у 2020 році та 8 у 2021 році), які померли внаслідок інфікування коронавірусною хворобою, на суму 9 359,4 тис. гривень. Розмір страхової виплати дорівнює 100 розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб на день настання права на виплату для кожної сім'ї.

Також Верховною Радою України внесено зміни до статті 24 Закону України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», якими передбачено, що

¹⁶ Деякі питання надання страхових виплат у разі захворювання або смерті медичних працівників у зв'язку з інфікуванням гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2 [Електронний ресурс] // Постанова КМУ № 498. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498-2020-n#Text>.

медичним працівникам, що перебувають у закладах охорони здоров'я, а також на самоізоляції під медичним наглядом у зв'язку з проведенням заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), а також локалізацію та ліквідацію її спалахів та епідемій, допомога по тимчасовій непрацездатності виплачується в розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати (доходу) незалежно від страхового стажу.

Для надання адресної допомоги вразливим верствам населення в період карантину Мінсоцполітики запроваджено новий соціальний проєкт – інформаційну онлайн-платформу „Допомога поруч», основною метою якої є створення умов залучення благодійних і громадських організацій, бізнесу та волонтерів для надання допомоги вразливим верствам населення із забезпеченням координації дій із надання такої допомоги. Зазначена платформа наповнюється структурними підрозділами з питань соціального захисту населення обласних, Київської міської державних адміністрацій інформацією щодо потреб уразливих категорій населення. Дані до інформаційної онлайн-платформи „Допомога поруч» уносяться на основі звернень на гарячі телефонні лінії, письмових звернень громадян, а також відомостей, отриманих шляхом додаткового виявлення потреб.

Крім того, Мінсоцполітики разом із Національною мережею продуктових магазинів АТБ проведено акцію щодо забезпечення продуктовими наборами громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю.

Інформація щодо основних проблемних аспектів реалізації програми від Мінекономіки

Дядюра Ігор, заступник міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації та голова правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, зазначив, що 25 травня 2020 року на виконання закону, що розглядається, постановою №534 була прийнята спеціальна антиковідна програма, яка передбачає 202 заходи. Станом на 1 січня 2021 року вона виконана на 65%. Проте станом на 16 лютого програма вже виконана на 75%.

Головними проблемами часткового невиконання заходів є:

- складність взаємодії між працівниками, роботодавцями та законотворцями;
- неможливість упровадити деякі заходи через можливі втрати сторін (для прикладу, банки не можуть знизити відсоткові ставки через зниження прибутків);
- від початку 2021 року завершилось річне фінансування, тому на даний момент ведеться робота щодо виділення коштів із Державного бюджету для продовження впровадження заходів у 2021 році.

Дядюра Ігор зазначив, що до Мінекономіки надійшло 7 тисяч звернень щодо різних питань та прохань, частина з яких не може бути реалізована з об'єктивних причин, наприклад, стосовно зняття обмежень на деякі види діяльності тощо. Крім того, робота над упровадженням закону триває і сьогодні.

Інформація щодо податкових змін та актуального стану їхнього виконання від Державної податкової служби

Юрій Чиж, заступник голови Державної податкової служби, зазначив, що з дати набуття чинності законом представниками служби було надано більше 700 індивідуальних податкових консультацій щодо податку на прибуток, ПДВ, благодійних внесків, операцій, пов'язаних із розмитненням, прийняттям і зберіганням засобів та ін.

Протягом квітня 2020 року була проведена робота в межах закону для реалізації спирту для виробництва дезінфекційних засобів без сплати акцизного податку. Виробниками спирту реалізовано 427 тисяч літрів спирту для виробництва

дезінфекційних засобів на умовну суму акцизного податку понад 500 мільйонів гривень. Цільове використання такого спирту підтверджене. Надано дозвіл на відвантаження спирту етилового з активного складу виробників спирту етилового й виробникам лікарських засобів та продукції хімічного і технічного призначення.

Суб'єктам господарювання, які є виробниками або імпортерами палива для реактивних двигунів, забезпечено продовження терміну погашення податкових векселів. Таким чином, починаючи з квітня 2020 року, видано 19 податкових векселів на загальну суму акцизного податку 12 мільйонів гривень.

Щодо податку на додану вартість. Передбачено звільнення від оподаткування ПДВ операцій із ввезення на митну територію України товарів, у тому числі лікарських засобів, медичних виробів або засобів медичного обладнання, необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання поширенню COVID.

Станом на 1 січня 21-го року пільгою з ПДВ, за даними податкових декларацій з ПДВ, скористалося майже 5 тисяч платників ПДВ на загальну суму обсягу операцій 66 мільярдів гривень. Тобто загальна сума ПДВ, що не була сплачена до бюджету завдяки цій пільзі, склала майже 6,2 мільярди гривень.

Щодо податку на нерухоме майно. Об'єкти нежитлової нерухомості, які перебувають у власності бізнесу або юридичних осіб, не є об'єктом оподаткування на нерухоме майно. Законом, що досліджується, було продовжено по травень 20-го року період, протягом якого, у разі вчинення порушення з 1 березня по 31 травня, платники звільняються від відповідальності за неналежне виконання обов'язків щодо сплати та подання звітності єдиного внеску на загальнообов'язкове державне страхування.

Щодо єдиного податку. Органам місцевого самоврядування у 20-му році надано право приймати рішення про внесення змін до рішення про встановлення місцевих податків та зборів щодо зменшення ставок єдиного податку. Тобто у 2020 році місцевим органам влади, як виключення, надана можливість затверджувати рішення щодо зменшення розмірів фіксованих ставок єдиного податку без дотримання загальних термінів регуляторних процедур, визначених законодавством. Для підтримки суб'єктів малого підприємництва було ухвалено ряд законодавчих змін, зокрема у 20-му році для спрощення системи голосування, обліку та звітності, збільшено граничний обсяг доходів: перша група – з 500 тисяч до 1 мільйона, друга – з 1 мільйона до 5, третя – з 5 до 7. Чинні вимоги стосовно платників єдиного податку створюють сприятливі умови для ведення господарської діяльності підприємцями.

Щодо податкових знижок. Податкова декларація з метою отримання податкової знижки за результатами 2020 року подається до 31.12.2021 року включно. Таким чином інформація щодо результатів реалізації зазначених змін буде отримана за підсумками 2021 року. Станом на сьогодні такі декларації ще не подавалися.

Щодо застосування штрафних санкцій. На виконання норм закону протягом періоду з 1 березня 20-го року по останній місяць, у якому завершується дія карантину, установленого Кабінетом Міністрів на всій території України з метою запобігання поширенню COVID, не будуть застосовуватися санкції. Для виконання даної норми очікується завершення карантину.

Інформація щодо стану виконання заходів програми Державною митною службою

Суворов Владислав, заступник голови Державної митної служби України, зазначив, що єдина норма в Законі 540, яка стосується повноважень митниці, – це звільнення від сплати податку на додану вартість лікарських засобів та виробів медичного призначення, дезінфікуючих засобів. першочергове митне оформлення цих товарів, ввезених на територію України, і звільнення від сплати за митне оформлення в позаробочий час.

Відповідні переліки було затверджено постановою Кабінету Міністрів 20 березня 20-го року, 224. І станом на лютий 2021 оформлено 16,6 тонн товарів із відповідною пільгою на загальну вартість 24 мільярди гривень. Загальна сума звільнень від ПДВ та ввізного мита – 2,7 мільярда гривень. Основні товари, які ввозилися, – це лікарські засоби, обладнання для вимірювання, медичні маски, експрес-тести тощо.

Інформація щодо дотримання соціальних та економічних прав під час карантинних обмежень від представника Уповноваженого з дотримання соціальних та економічних прав

Олена Анатоліївна Степаненко, представник Уповноваженого з дотримання соціальних та економічних прав, зазначила, що під час пандемії до Уповноваженого теж зверталися суб'єкти підприємницької діяльності. Дуже частими були звернення підприємців, які займаються малим бізнесом, зокрема власників кав'ярень. Ще один приклад: громадянці була призначена пенсія, і, і роботодавець не подавав до центру зайнятості документи, бо в законі було обмеження, щодо отримувачів пенсії. Тому Уповноважена зверталася до Комітету Верховної Ради із соціальної політики та захисту прав ветеранів. За результатами звернення були внесені зміни до законодавства й права працівників поновлені. Зверталися також громадяни, які мали право на допомогу по частковому безробіттю. Найбільш поширеними були запитання щодо інформації, адже ніхто не розумів, як звертатися, як оформлювати ці звернення.

Висновки до розділу 7. Підводячи підсумки, Дмитро Наталуха, Голова Комітету з питань економічного розвитку, зазначив: «За результатами проведених комітетських слухань, ситуація є менш негативною, ніж вона видавалась до проведення їх. Фактично взаємодія суспільства є найбільш вагомою причиною відсутності значних економічних і соціальних втрат під час карантинних обмежень. Найбільш критичні зауваження стосуються процесу комунікації системи суспільства-влада-бізнесу щодо інформування про законодавчі зміни та нововведення.»

8. Узагальнення інформації, отриманої з відкритих джерел громадських об'єднань представників бізнесу та підприємців.

У межах даного розділу були опрацьовані такі джерела інформації: «[Панель](#) офіційної статистичної інформації»; «[Опендатабот](#) «Вплив карантину на економіку України»; «[Опитування](#) «Спілки українських підприємців» щодо наслідків карантину для бізнесу»; «[Соціологічне опитування](#) молоді – представників бізнесу – щодо карантинних обмежень».

Детальний зміст аналізу наданий у Додатках 6-9.

За результатами узагальнення «[Панелі](#) офіційної статистичної інформації» та «[Опендатаботу](#) «Вплив карантину на економіку України», отримані результати не відрізняються від результатів аналізу відповідей на депутатські звернення. Показники фіксують позитивну динаміку у сфері сплати податків фізичними особами-підприємцями та компаніями, негативні показники фіксують у сфері зайнятості громадян.

Соціологічні дослідження проведені громадськими об'єднаннями підприємців та представників бізнесу (Додаток 8-9) на початку карантинних обмежень, у квітні-травні 2020 року. У дослідженнях, зокрема, зазначається, що більшість опитаних підприємців (89,6%) скептично ставляться до зусиль влади щодо допомоги малому бізнесу під час карантину. Третина опитаних (35,2 %) вважає, що для підтримки малого бізнесу під час карантину у зв'язку з епідемією коронавірусної хвороби (COVID-19) доречно запровадити фінансові пільги: спрощення і зниження оподаткування ФОПів; доступне кредитування; дешеві кредити, програми спри-

яння бізнесу, фінансову допомогу, відміну відсотків по кредитах тощо. Також третина респондентів (32,4 %) пропонує оптимізацію карантинних умов, здійснення розумних послаблень тощо. Фактично надані представниками бізнесу пропозиції були впроваджені нормами закону No.540-IX від 30.03.2020, а рівень довіри до законодавчих змін значно підвищився.

9. Висновки

Для проведення аналізу ефективності Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» (30.03.2020, No.540-IX) було поставлено ряд запитань, відповіді на які враховуватимуться Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку при визначенні ефективності дій уряду щодо застосування цього закону.

Висновки Комітету за результатами аналізу в листопаді 2020 – березні 2021

- 1. Надати однозначну оцінку досягнення законом мети щодо надання економічних гарантій серед малих та середніх підприємств, приватних підприємців, роботодавців та службовців на період карантинних обмежень не є можливим.** Проте в рамках аналізу були виокремлені позитивні та негативні аспекти закону, що дозволяє оцінити його недоліки та виокремити шляхи вдосконалення. У цілому закон мав позитивний вплив на стан підприємництва в Україні в період карантинних обмежень. Детальний аналіз наведено далі.
- 2. Заходи щодо збереження зайнятості та зменшення втрати робочих місць виявилися ефективними.** Кількість осіб, що втратили роботу, знаходиться в межах 2%, що не є негативним результатом в умовах складної епідеміологічної ситуації в Україні та світі. Від початку карантинних обмежень 129 494 особи отримали статус безробітного. Станом на лютий 2020 року 10 422 490 осіб отримували офіційну заробітну плату, що несуттєво відрізняється від карантинного періоду. Аналіз підтверджує відсутність масових скарг на процес отримання допомоги, позитивну динаміку статистичних даних. Надалі необхідно:
 - підвищувати рівень інформування громадян;
 - надавати роз'яснення щодо процедури залучення бізнесу до заходів/програм підтримки.
- 3. Не всі заходи, передбачені законом та Державною програмою, були повністю реалізовані.**

Станом на 16 лютого 2021 програма виконана на 75%. Решта заходів перебувають на етапі виконання.

Причини невиконання заходів державної програми:

- складність взаємодії між працівниками, роботодавцями та законотворцями;
- неминучі втрати сторін (наприклад, банки не можуть знизити відсоткові ставки через зниження прибутків);
- річне фінансування, передбачене на 2020 рік, було вичерпане, тому на даний момент ведеться робота по виділенню коштів із Державного бюджету для продовження впровадження заходів у 2021 році.

- 4. Не всі категорії представників бізнесу однаково отримали підтримку.**

Найбільша кількість заходів щодо підтримки була спрямована на працівників (у тому числі звільнених працівників та безробітних) та роботодавців. Окремою категорією громадян, що отримала допомогу в межах програми, є фізичні особи-підприємці. Інші види допомоги були надані особам, що мали зобов'язання по оренді, кредитних договорах та процесуальних строках. Недостатню підтримку отримали вразливі категорії населення, такі як: матері-одиначки, особи з інвалідністю, неофіційно працевлаштовані особи та представники бізнесу, вид економічної діяльності яких не був включений до переліку категорій, що постраждали від запровадження карантинних обмежень.

5. Підприємницький сектор отримав неоднакову підтримку в різних областях

Для прикладу, максимальна кількість середніх виплат на одну фізичну особу-підприємця є в Рівненській області, мінімальна – у Хмельницькій. Різниця очевидна, незважаючи на однаковий соціально-економічний розвиток регіонів. Причинами такої різниці можуть бути відмінності в роботі представників обласних центрів зайнятості та можливі порушення, допущені в ході призначення та здійснення виплат.

6. Загалом, фінансової допомоги та виплат було недостатньо. Обмеженість фінансування програми «Доступні кредити 5-7-9%»

Добре спрацювали такі заходи підтримки:

- гнучкий робочий час для роботодавців та службовців;
- віддалена (домашня) робота;
- додаткові виплати тимчасово безробітним;
- збільшення норми доходу для звітних підприємців;
- заборона банкам підвищувати ставки за існуючими кредитами;
- оптимізація адміністрування податків;
- скасування звітності про сплату податків та зборів.

Виявлені проблеми:

- брак комунікації між владою та бізнесом;
- брак інформації щодо порядку подання документів;
- брак зразків та консультаційних/роз'яснювальних рекомендацій.

7. Необхідні зміни для підвищення ефективності заходів підтримки бізнесу через удосконалення відповідного законодавства

8. Необхідно впроваджувати подальші заходи, а саме:

- надання безповоротної фінансової допомоги, грантів підприємцям;
- налагодження каналів комунікації між владою і суспільством та розширення джерел інформування громадян про заходи, що впроваджуються;
- доопрацювання наявних програм;
- проведення моніторингових перевірок для уникнення нецільового використання коштів, що передбачені програмою.

9. Уплив заходів на економіку, малі/середні підприємства загалом оцінений як позитивний.

10. Доступ до заходів програми був однаковий для всіх громадян. Не було забезпечено додаткову допомогу чи компенсації для вразливих верств населення, наприклад для жінок-підприємців.

Загальні рекомендації

- Оскільки значна частина заходів станом на березень 2021 року перебуває в стані виконання, висновки щодо ефективності можуть бути доопрацьовані після їхнього остаточного завершення.
- Ухвалення законів у короткі строки потребує постійного моніторингу процесу їхньої реалізації, адже існує ризик невисокої якості таких законів. Необхідною є фіксація вихідних даних та проведення порівняльного аналізу динаміки змін із визначеною періодичністю.
- Посилення контрольної функції Верховною Радою України можливе шляхом застосування оцінки ефективності ухваленого законодавства (PLS), що була вперше застосована Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку щодо 2-го економічного пакету на подолання пандемії.

Додаток 1

Відповіді громадськості та бізнесу на питання, що містилися в запиті на інформацію:

Якими із цих заходів ви скористалися чи мали намір скористатись?

- Гнучкий робочий час для роботодавців та службовців, віддалена (домашня) робота – 3 особи (42,9%).
- Додаткові виплати тимчасово безробітним – 3 особи (42,9%).
- Збільшення норми доходу для підприємців – 3 особи (42,9%).
- Заборона банкам підвищувати ставки за існуючими кредитами – 2 особи (28,6%).
- Оптимізація адміністрування податків, скасування звітності про сплату податків та зборів, удосконалення податкового законодавства – 2 особи (28,6%).
- Спрощення адміністративних процедур для малого та середнього бізнесу – 1 особа (14,3%).
- «Податкові канікули» для сплати податків на землю та майно – 1 особа (14,3%).
- Створення робочих місць та розвиток ринку праці – 1 особа (14,3%).
- Автоматичне поновлення ліцензій та дозволів на період карантину та 3 місяці після нього – 1 особа (14,3%).
- Зменшення адміністративного тиску на бізнес протягом періоду відновлення роботи (6 місяців після карантину) – 1 особа (14,3%).
- Контроль за цінами на товари, що необхідні для боротьби з COVID 19 (маски та антисептики) – 1 особа (14,3%).
- Жоден із цих варіантів – 1 особа (14,3%).

Якою мірою запроваджені заходи досягли мети, тобто допомогли малим та середнім підприємствам, фізичним особам-підприємцям, роботодавцям і працівникам в умовах поширення COVID-19?

Частково – 40%

Недостатньо – 40%

Допомога була надана волонтерами – 20%

Чи вийшли уряд, інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування за межі того, що можна зробити за допомогою підзаконних чи регуляторних актів?

Ні – 60%

Так, частково – 20%

Так – 20%*

*1. «Допомога за вересень: наше місто ввійшло в червону зону, закрили дитячі садки, працюючі жінки, які мають дітей, змушені були припинити роботу. У виплаті допомоги саме на цих працівників нам було відмовлено в міському центрі зайнятості 2. Поскільки наш бізнес – туризм та чартерні автобусні перевезення – ця сфера діяльності, мабуть, найбільше постраждала за період карантину та вимушеного простою, наша компанія не мала змоги сплачувати податки, а саме ЄСВ та єдиний податок згідно встановлених термінів. Згідно задекларованих постанов Уряду та Кабміну – нарахування штрафних санкцій за несвоєчасну оплату ЄСВ за найманих працівників не нараховуються, але в електронному кабінеті платника податків – штрафи та пені нараховані (гриф «умовно», їх спишуть чи не спишуть – не відомо) 3. Ще один пункт – нами несвоєчасно сплачено ЄСВ за вересень (період

червоної зони в місті) Ми сплатили цю заборгованість у грудні. Відповідно до умов Постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1231 наша компанія не може подаватися на одержання соціальної підтримки застрахованим особам та суб'єктам господарювання, оскільки базовий період для нарахування допомоги – третій квартал 2020 року (липень, серпень та вересень), а в нас за вересень оплата протермінована. А також, згідно розрахунку до постанови 1231, допомога надається тільки тим, за кого сплачено ЄСВ в липні місяці, а всі попередні роки добросовісної сплати до уваги не беруться. Тобто в липні ми одержували допомогу з ЦЗ на менеджерів з туризму, відповідно працівники були змушені знаходитися у відпустках за власний рахунок, нарахування та сплати ЄСВ за персонал компанією не відбувалося. А тепер виявилось, що саме на цих працівників (одна з них мама з дитиною до 7 років) наша компанія одержати допомогу по постанові 1231 не може, поскільки на них ЄСВ за липень на нараховувалося і не сплачувалося.»

4. Наскільки ефективними виявилися ці заходи для збереження зайнятості та зменшення втрати робочих місць (1 – неефективні, 10 – ефективні)?

1 бал – 16.7%

3 бали – 50 %

5 балів – 16.7%

8 балів – 16.7%*

*Висока оцінка (8 балів) була надана представником органу місцевого самоврядування.

5. Чи належну/достатню підтримку отримала ваша галузь/сектор?

Ні – 66.7%

Так – 16.7%

Так, проте утримання складне – 16.7%

6. Можливо, не були враховані всі інтереси населення? Наприклад, певної галузі підприємництва, працівників та роботодавців конкретної сфери діяльності, потреби жінок, осіб з інвалідністю, інших груп населення?

«Одинокі матері з дітьми, на мою думку, мали отримати набагато, у десятки разів більше підтримки в ці дні – особливо малозабезпечені, бо дітям потрібно було купувати комп'ютери для дистанційного навчання, перебувати вдома з ними, і мати могла втратити роботу, і навіть якщо робота дистанційна, її неможливо нормально виконувати, коли вдома навчається дитина. Організація дистанційного навчання для дітей також була недосконалою».

«Працюючі жінки з дітьми в період введення червоної зони й закриття садочків. залишилися сам на сам зі своїми проблемами».

«Найманий працівник і підприємець одночасно – ЄСВ сплачує і як найманий і як підприємець, але в грудні ця ж особа як ФОП може отримати допомогу тільки в тому випадку, якщо більше ніде не працює.»

«Конечно нет. Где инвалиды? Где компенсация арендной платы, где поддержка пенсионеров, семей с маленькими детьми. Еще раз повторяю. Оказанная помощь – формальность. Искренне жаль, что люди, работающие над этим проектом, настолько оторваны от доходной и расходной составляющей населения.»

7. Яких, на вашу думку, варто вжити заходів для надання достатньої підтримки?

«Надання безповоротної фінансової допомоги, грантів підприємцям.»

«Змінити очільника МОН, запровадити вузько таргетовану програму для матерів та вчителів, за якою вони могли б від держави отримувати «пакет школяра» (як пакет малюка) – скажімо, комп'ютер вітчизняної збірки, співоплату підключення

до інтернету (навіть у селі), плюс матеріальну допомогу всім самотніми матір'ям, незалежно від того, працює мати чи ні, в обсязі хоча би ті ж 8 тис. грн, що її отримали ФОПи.»

«Поддержатъ морально население. Перестать сеять панику. Прививать понимание, что вирус не исчезнет, и с ним нужно учиться жить. Возобновить полное жизнеобеспечение периода до карантина. И, в первую очередь, понимать, что все кредиты МВФ – это капканы замедленного действия. У нас неглупый народ. Сочувствующий и сопереживающий. Нужны и лидеры, с программой реструктуризации страны, возобновления развития народного хозяйства, с учетом нанотехнологий, с учетом восстановления экологии и развития мышления населения.»

«Проводити більше опитувань підприємців для розуміння потреб».

8. Чи мали ви легкий і своєчасний доступ до заходів підтримки?

Так – 33.3%

Ні – 66.7%

9. З якими проблемами ви зіткнулися? Що добре спрацювало? Чого бракувало?

«Бракує комунікації між владою та бізнесом».

«Бракувало інформації щодо порядку подання документів, зразків, консультаційних та роз'яснювальних рекомендацій».

«Бракувало фінансової допомоги та виплат».

«Жоден із заходів не спрацював добре, проте наслідки цих подій ми зможемо побачити лише в перспективі».

10. Чи потрібні зміни для підвищення результативності таких заходів?

Так - 100%

Ні - 0%

Додатково на запит на інформацію відповіли члени громадського об'єднання «Асоціація приватних роботодавців»

1. Якою мірою запроваджені заходи досягли мети, тобто допомогли малим та середнім підприємствам, фізичним особам-підприємцям, роботодавцям і працівникам в умовах поширення COVID-19? *Заходи досягли мети частково та були недостатньо ефективними.*
2. Чи вийшли уряд, інші органи державної влади та органи місцевого самоврядування за межі того, що можна зробити за допомогою підзаконних чи регуляторних актів?

Ні.

3. Наскільки ефективними виявилися ці заходи для збереження зайнятості та зменшення втрати робочих місць.

Оцінка – 4.

4. Чи належну/достатню підтримку отримала ваша галузь/сектор? *Визначити підтримку конкретної галузі важко.*
5. Можливо, не були враховані всі інтереси населення? Наприклад, певної галузі підприємництва, працівників та роботодавців конкретної сфери діяльності, потреби жінок, осіб з інвалідністю, інших груп населення? *Не були враховані інтереси галузей. Наприклад, гостинність, легка промисловість, послуги населенню, креативна/культурна індустрія тощо. Не були враховані інтереси вразливих груп: ВПО, ветерани, особи з інвалідністю, жінки, молодь.*
6. Чи мали ви легкий і своєчасний доступ до заходів підтримки?

Ні. Складність процедур доступу, окрім, виплати 8000 грн.

7. З якими проблемами ви зіткнулися? Що добре спрацювало? Чого бракувало? *Недостатність коштів, наприклад, виплати за дітей та допомоги по безробіттю через ЦЗ.*

8. Чи потрібні зміни для підвищення результативності таких заходів?

Так. Пропозиції нижче.

Додаток 2

Зміст звернення до Кабінету Міністрів України

1. Узагальнений звіт (передбачений пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 р. № 534) про стан виконання «Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки» за період з 01.06.2020 по 01.12.2020 року.
2. Звіти за кожен місяць за період з 01.06.2020 по 01.12.2020 року (передбачені пунктом 2 постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2020 р. № 534) про стан виконання «Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки».
3. Які заходи, що були оголошені Кабінетом Міністрів України та передбачені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та «Державною програмою стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки», виконані повною мірою станом на 01.12.2020? У разі невиконання певних заходів прошу надати інформацію про причини та орієнтовні строки завершення виконання.
4. Щодо яких заходів, що були оголошені Кабінетом Міністрів України та передбачені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та «Державною програмою стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки», наявні скарги громадян або проблемні аспекти реалізації станом на 01.12.2020? У разі наявності скарг або проблем із реалізацією, які заходи були запроваджені задля вдосконалення законодавства?
5. Якою мірою запроваджені заходи досягли мети щодо надання малим та середнім підприємствам, фізичним особам-підприємцям, роботодавцям і працівникам економічних гарантій у зв'язку з поширенням COVID-19?
6. Яка сума коштів була виділена для реалізації заходів, що були оголошені Кабінетом Міністрів України та передбачені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та «Державною програмою стимулю-

вання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки», станом на 01.12.2020?

7. Яка кількість малих та середніх підприємств, фізичних осіб-підприємців звернулася за наданням допомоги, що передбачена Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та «Державною програмою стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки»? Звернення щодо яких видів допомоги є найчастішими?
8. Яка кількість малих та середніх підприємств, фізичних осіб-підприємців отримала допомогу, що передбачена Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» та «Державною програмою стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки»? Яка сума коштів була виділена задля надання даної допомоги?
9. Яка кількість осіб звернулася за наданням статусу безробітного за кожен місяць з 24.06.2020 по 01.12.2020? Працівники яких сфер зайнятості найчастіше зверталися за отриманням даного статусу в зазначений період?
10. Наскільки дієвими виявились запроваджені заходи для підтримки бізнесу в умовах карантину? Наведіть факти, що свідчать про їхню дієвість/недієвість.

Додаток 3

Зміст звернення до Міністерства соціальної політики України

1. Яка сума коштів була виділена для реалізації пункту 14(ч.1) Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» у частині виплати допомоги по частковому безробіттю за статтею 47 Закону України «Про зайнятість населення» з 24.06.2020 по 01.12.2020?
2. Яка сума коштів була виплачена для реалізації пункту 14(ч.1) Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» у частині виплати допомоги по частковому безробіттю за статтею 47 Закону України «Про зайнятість населення» з 24.06.2020 по 01.12.2020?
3. Кількість осіб, яким була призначена допомога по частковому безробіттю за статтею 47 Закону України «Про зайнятість населення» з 24.06.2020 по 01.12.2020.
4. Яка сума коштів була виділена для реалізації пункту 14(ч.2) Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» у частині виплати допомоги

по частковому безробіттю за статтею 47-1 Закону України «Про зайнятість населення» з 24.06.2020 по 01.12.2020?

5. Яка сума коштів була виплачена для реалізації пункту 14(ч.2) Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» у частині виплати допомоги по частковому безробіттю за статтею 47-1 Закону України «Про зайнятість населення» з 24.06.2020 по 01.12.2020?
6. Кількість осіб, яким була призначена допомога по частковому безробіттю на період здійснення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), передбачених карантинном, установленим Кабінетом Міністрів України за статтею 47-1 Закону України «Про зайнятість населення» з 24.06.2020 по 01.12.2020.
7. Чи підвищилась кількість звернень громадян за наданням соціальної допомоги після запровадження карантину? Якщо так, то наскільки і за якими видами соціальної допомоги звернення є найчастішими?

Додаток 4

Зміст звернення до Державної податкової служби України

1. Інформація про нарахування податків і зборів з 01.04.2020 по 01.12.2020.
2. Інформація про надходження податків і зборів з 01.04.2020 по 01.12.2020.
3. Сума єдиного податку, що був сплачений за 3 квартали 2020 року та за перші 3 квартали 2019 року.
4. Інформація про щомісячні надходження податків і зборів (за видами економічної діяльності, у галузевому та регіональному розрізі) у період із 01.04.2020 по 01.12.2020.
5. Інформація про квартальні відомості про втрати бюджету від надання податкових пільг (за видами податків та зборів) за 3 квартали 2020 року.
6. Інформація про квартальні відомості про втрати бюджету від надання податкових пільг (за видами податків та зборів) за 3 квартали 2019 року.
7. Кількість фізичних осіб-підприємців в Україні станом на 1 число кожного місяця в період із 01.04.2020 по 01.12.2020.
8. Кількість фізичних осіб-підприємців в Україні, що припинили підприємницьку діяльність станом на 1 число кожного місяця в період із 01.04.2020 по 01.12.2020 за видами економічної діяльності.
9. Кількість фізичних осіб-підприємців в Україні станом на 1 число кожного місяця в період із 01.04.2019 по 01.12.2019.
10. Кількість фізичних осіб-підприємців в Україні, що припинили підприємницьку діяльність станом на 1 число кожного місяця в період із 01.04.2019 по 01.12.2019 за видами економічної діяльності.

Додаток 5

Зміст звернення до Державної служби статистики України

1. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства;
2. Кількість зайнятих працівників на підприємствах за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства;
3. Кількість найманих працівників на підприємствах за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства;
4. Витрати на виробництво продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства;
5. Витрати на персонал підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства;
6. Витрати на оплату праці підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства;
7. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства;
8. Обсяг виробленої продукції (товарів, послуг) підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства;
9. Додана вартість за витратами виробництва підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства.

Додаток 6

Аналіз «Панелі офіційної статистичної інформації»

Панель «Rating zone» створено як інструмент моніторингу соціально-економічних показників на період дії карантину та протягом часу, потрібного для відновлення роботи економіки. Дані панелі оновлюються щоденно. Для дослідження впливу пандемії та карантину на економіку функціонує дашборд, що містить понад 30 показників, які оновлюються щоденно/щотижня/щомісячно.

Графіки панелі включають такі блоки

- Рівень захворюваності;
- Зайнятість населення;
- Приватні фінанси;
- Бізнес та оподаткування;
- Роздрібна торгівля;
- Фінанси;
- Бюджет та податки.

Для аналізу даної панелі найбільш важливими є блоки «Зайнятість населення», «Бізнес та оподаткування» та «Роздрібна торгівля».

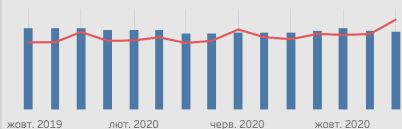
Блок «Зайнятість населення» демонструє збільшення кількості безробітних та зниження рівня заробітної плати.

ЗАЙНЯТИСТЬ НАСЕЛЕННЯ

Офіційно працюючі / Рівень заробітної плати

10 174 740

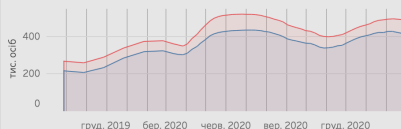
-134 636 за місяць

Офіційно безробітні / Отримують допомогу

489 623

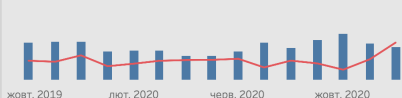
+129 494 з початку карантину

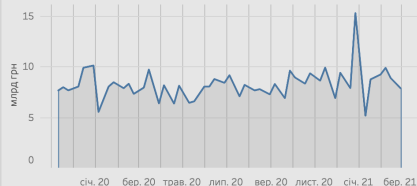
Працювали за угодами ЦПХ / Рівень винагороди

208 377

-22 428 за місяць

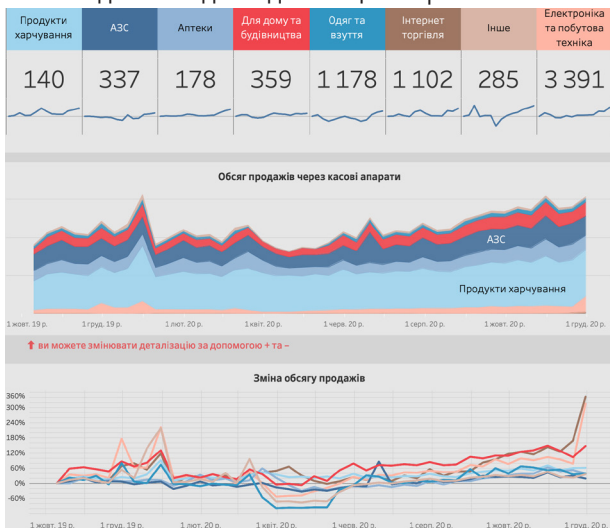
Надходження єдиного соціального внеску (ЄСВ)

Блок «Роздрібна торгівля» демонструє статистичну інформацію про суму середнього чеку по різних сферах, динаміку обсягу продажів помісячно та зміни, що відбулись у даній сфері.

Слід зазначити, що станом на грудень 2020 динаміка є позитивною, адже спостерігається поступовий ріст обсягу продажів. Позитивна динаміка спостерігається з вересня 2020 року. Проте, оскільки інформація наявна лише до грудня 2020 року, оцінити вплив січневого локдауну на обсяг продажів неможливо.

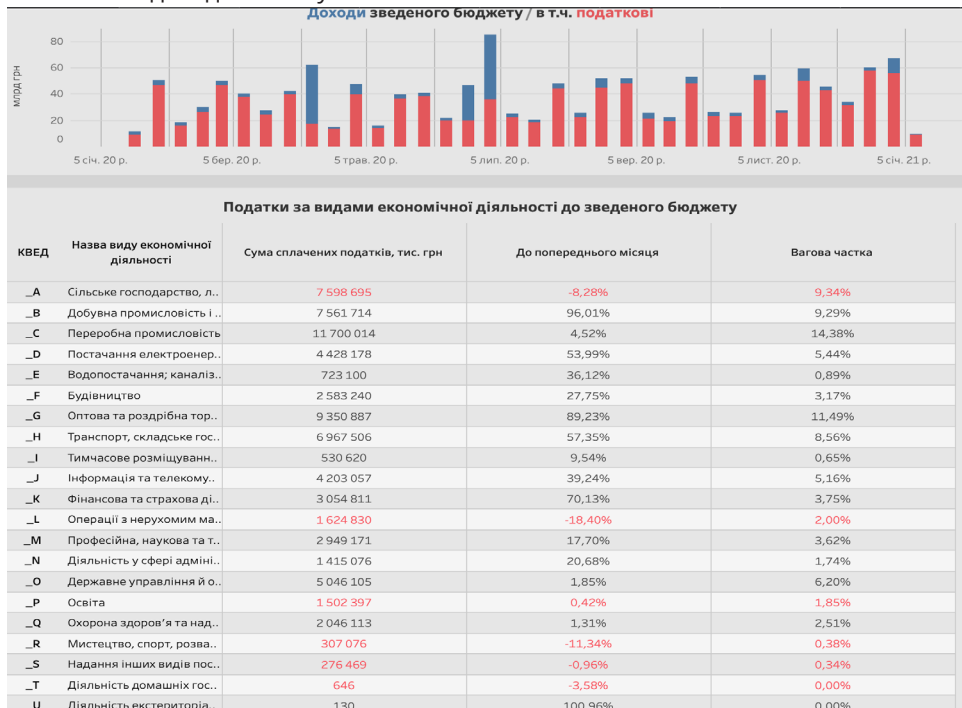
Важливим є розгляд спаду обсягу продажів у період початку карантинних обмежень у березні-травні 2020 року. Найбільший спад спостерігається в категорії «одяг та взуття», «побутова техніка» і «товари для дому та будівництва». Причинами спаду є невизначеність суспільства в економічних питаннях, зниження купівлі товарів, що не є необхідними під час дистанційної роботи та навчання тощо.

Блок «Бізнес та оподаткування» демонструє статистичну інформацію про податки, що були сплачені та розподіл їх за видами економічної діяльності. Інформація подана в таблиці з розподілом податків за видами економічної діяльності за листопад 2020 року.

Таблиця наочно демонструє динаміку сплати податків, що надає можливість проаналізувати щомісячні прибутки в кожній із сфер.

Оскільки інформація надана за жовтень-листопад 2020 року, простежити вплив аналізованого закону не є можливим. Проте за доходами до бюджету можемо зазначити, що спостерігається незначне зменшення доходів у бюджет, що вказує на зменшення доходів бізнесу.

Цікавою для аналізу є динаміка доходів місцевих бюджетів. Дана таблиця надає інформацію про січень 2021 року. Наступна колонка – аналогічна інформація за 2020 рік. Важливо відзначити, що в січні 2020 року в Україні не було запроваджені жодних карантинних обмежень. Як ми бачимо, усі області мають негативну динаміку податкових надходжень, що свідчить про зменшення прибутків у регіоні. Діапазон зменшення прибутків визначається 45%-75%, що є значним негативним впливом на економіку регіону. Дана таблиця наочно ілюструє негативний вплив карантинних обмежень на економіку України.

Динаміка доходів місцевих бюджетів

Назва території	З початку місяця, млн грн	Відносно аналогічного періоду попереднього місяця
Вінницька	106,40	-62,19%
Волинська	62,02	-53,89%
Дніпропетровська	470,54	-46,34%
Донецька	244,14	-45,14%
Житомирська	71,02	-67,83%
Закарпатська	47,87	-61,97%
Запорізька	202,44	-45,94%
Івано-Франківська	73,38	-54,48%
Київська	186,55	-63,08%
Кіровоградська	66,72	-63,29%
Луганська	46,55	-47,38%
Львівська	196,51	-61,92%
м.Київ	408,42	-59,45%
Миколаївська	92,19	-58,23%
Одеська	169,26	-62,78%
Полтавська	168,78	-52,98%
Рівненська	80,15	-51,08%
Сумська	71,13	-64,51%
Тернопільська	40,04	-74,54%
Харківська	200,62	-61,83%
Херсонська	44,87	-65,36%
Хмельницька	82,69	-64,21%
Черкаська	83,21	-62,73%
Чернівецька	24,06	-75,41%
Чернігівська	69,21	-66,58%

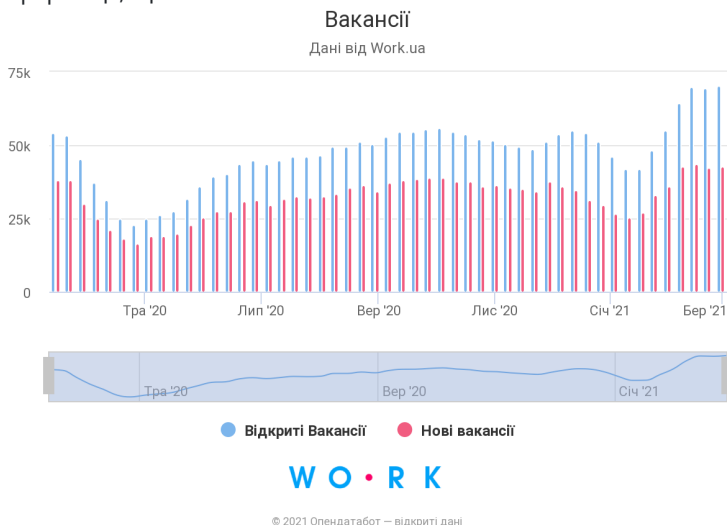
Додаток 7

Аналіз [Опендатоботу](#) «Вплив карантину на економіку України»

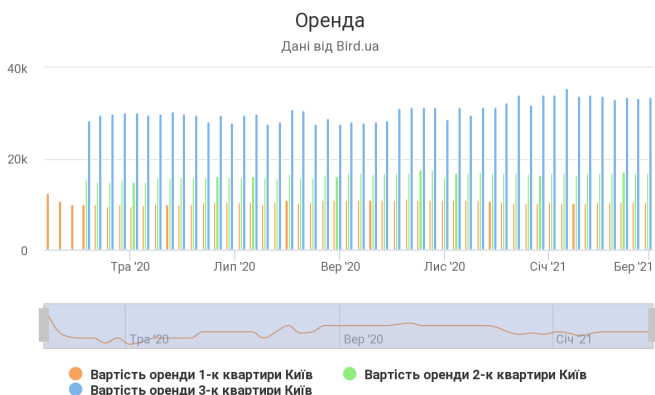
Опендатобот — це платформа для роботи з відкритими державними даними. Платформа об'єднує та аналізує інформацію з дванадцяти основних реєстрів України. Дана платформа має такі змістовні блоки:

- Кількість вакансій на ринку праці;
- Вартість оренди житла;
- Реєстрація нового бізнесу;
- Інформація про діяльність ресторанів під час карантину.

Аналіз інформації, що наявна:

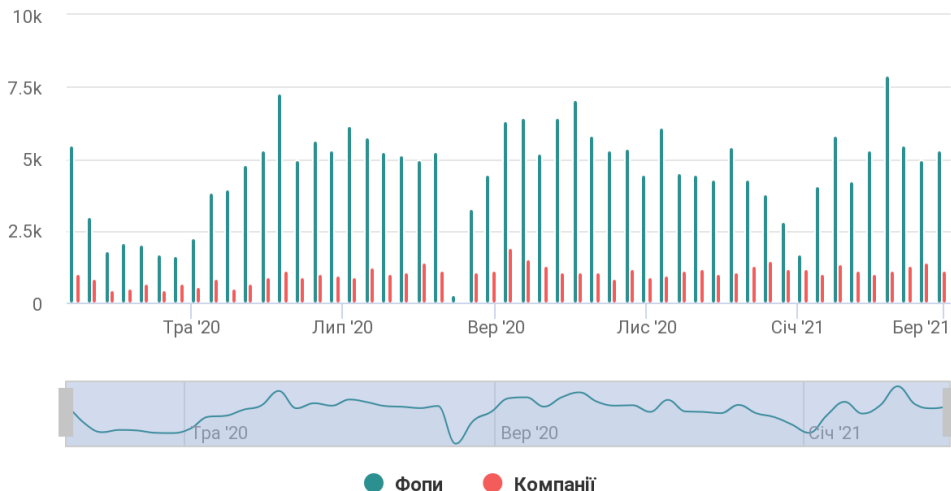
Зараз на сайті для пошуку роботи Work.ua розміщено 69 728 активних вакансій. За останній рік було кілька масштабних спадів. Два з них сталися у зв'язку з введенням весняного та зимового локдауну. Восени спад вакансій можна списати на сезонність.

Станом на березень 2021, за даними сервісу Bird, винайняти однокімнатну квартиру в Києві можна за 10500 грн, двокімнатну — за 17100 грн, оренда трикімнатної квартири вартуватиме 33600 грн. Упродовж першої половини 2020 року вартість оренди квартир здебільшого падала. Зростання цін до суми, більшої за докартинні показники, відбулося на початку осені, та поступово зійшло нанівець у листопаді. Наразі вартість оренди приблизно відповідає докартинним цифрам.

Нові реєстрації бізнесу

Дані від Опендатабот

Щотижня в Україні реєструється 5,4 тисяч нових фізичних осіб-підприємців. У 2020 році під час весняного карантину щотижня реєструвалося вдвічі менше нових підприємців, аніж зазвичай, проте вже з початку червня їхня кількість вирівнялася. Наприкінці року зафіксовано значний спад реєстрацій нових бізнесів, імовірно, також пов'язаний із введенням локдаунів.

Щотижня в Україні реєструється 1,2 тисячі нових компаній. Протягом першої половини 2020 року кількість реєстрацій нових підприємств зменшилася майже удвічі, проте з липня показники вирівнялися.

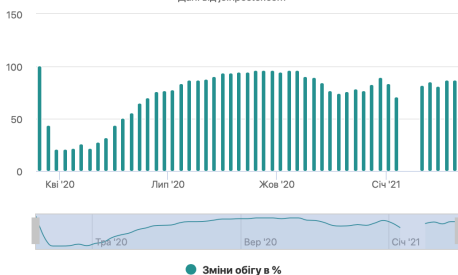
Працюючі кафе та ресторани

Дані від joinposter.com

Обіг закладів

Дані від joinposter.com

Наразі в Україні 77% кафе та ресторанів генерують 81% обігів (у порівнянні з періодом до пандемії). У 2020 році від пандемії сфера громадського харчування постраждала чи не найбільше, у перші тижні після оголошення карантину кількість відкритих закладів громадського харчування скоротилась до 32%.

Зараз українські кафе та ресторани генерують 81% обігів від показників початку 2020 року. Протягом року можна було спостерігати кілька серйозних спадів та відновлень обігів. Здебільшого такі коливання були пов'язані з посиленнями чи послабленнями карантинних обмежень та локдаунами.

Підсумовуючи все вище сказане, можна зазначити, що інформація платформи розширює перелік економічних показників, за якими можна проаналізувати вплив карантинних обмежень та ефективність аналізованого закону. За наявною інформацією, спад економічних показників є найбільш суттєвим на початку карантину та під час жорстких карантинних обмежень.

Додаток 8

Узагальнення [опитування](#) «Спілки українських підприємців» щодо наслідків карантину для бізнесу

Опитування проведене Спілкою українських підприємців¹⁷ у квітні 2020 року. Аналіз результатів опитування проведено Ukrainian Marketing Group.

Критерії опитування:

- Мікробізнес – до 10 співробітників у компанії та оборот до 5 млн грн;
- Малий бізнес – 10-100 співробітників та оборот 5-50 млн грн;
- Середній бізнес – 100-250 співробітників та оборот 50-100 млн грн;
- Великий бізнес – від 250 співробітників та оборот від 100 млн грн.

Спілка українських підприємців провела опитування вітчизняного бізнесу, щоб з'ясувати, як ті, хто створює тисячі робочих місць, оцінюють вплив пандемії на власні компанії та українську економіку. Мікро-, малі та середні підприємства становлять більшу частину в структурі СУП. Саме ці підприємства переживуть кризу особливо болісно за будь-якого сценарію, тож, у першу чергу, результати дослідження репрезентують думку найбільш вразливих представників бізнесу. Також був опитаний бізнес у різних регіонах країни за підтримки асоціацій, що приєдналися до ініційованого спілкою бізнес-штабу COVID-19.

Основна сфера діяльності респондентів – роздрібна та гуртова торгівля, також серед підприємств – консалтинг, маркетингові та рекламні послуги, небанківські фінансові послуги, виробництво обладнання, меблів та машинобудівництво, сфера послуг, HoReCa, галузь будівництва та архітектури, IT-компанії, надавачі освітніх послуг та інші. Це представники всіх регіонів, за виключенням окупованих територій. 17% респондентів мають представництва по всій Україні.

Діяльність в умовах карантину. Майже 60% власників бізнесу продовжують діяльність під час обмежень (це переважно великий та середній бізнес), ще 29% – припинили роботу (характерно для мікробізнесу). При цьому 51% підприємств здатні протриматися лише 1 місяць, а кожен четвертий бізнес – витримати 2-3 місяці роботи в умовах карантину й не збанкрутувати. 6% підприємців повністю закрили бізнес, у цю категорію потрапив переважно мікро- та малий бізнес. Лише 3% респондентів указують, що їхній бізнес зможе працювати тривалий час за необхідних умов (орендні канікули, віддалений доступ для співробітників, перегляд бізнес-моделі).

Вимушені кроки під час карантину. Третина власників бізнесу (переважно мікро-), заявляють про падіння доходів на 90-100% із початку карантину. Ці ж підприємці вже звільнили до 50% штату співробітників. Власники малого та середнього

¹⁷ [Спілка українських підприємців](#) – це найбільша бізнес-асоціація незалежних українських підприємців, яка створена за межами політичних інтересів із метою захисту інтересів підприємців та формування сприятливого бізнес-середовища в Україні.

бізнесу говорять про зменшення доходів на 25-50% порівняно з докарантинним періодом і вже звільнили від 10 до 25% працівників. Втрати прибутків великих підприємств становлять 10-25%, там прогнозується скорочення штату на 25% до кінця обмежувальних заходів.

Необхідні рішення/дії з боку влади для допомоги бізнесу. Від державної влади підприємці очікують, першочергово, фінансової підтримки. 29% власників бізнесу вважає, що вона має здійснюватись у формі тимчасового звільнення від сплати податків або ж, принаймні виявлятися у їхньому істотному зниженні (податкові канікули, тимчасова відміна ЄСВ, ПДФО). Водночас у нещодавно ухвалених «анти-кризових» законах на підтримку економіки №3275 та підписаному №533-IX відповідні пропозиції бізнесу не були враховані. СУП закликає владу звільнити від сплати ЄСВ та ПДФО до кінця року весь бізнес, який не скорочує персонал в умовах простою виробництва. Мета цієї ініціативи – не зекономити на фонді оплати праці, а дати можливість роботодавцям утримати робочі місця в період існуючої кризи.

За розрахунками спілки, у разі відміни ЄСВ та ПДФО для окремих видів діяльності, Уряд зможе фінансово підтримати майже два мільйони своїх громадян (1408,2 тис. зайнятих у юридичних осіб та 546,5 тис. у ФОПів).

Ще 9% підприємців (переважно дрібні) очікують зменшення розмірів орендної плати. Серед інших очікуваних кроків та пропозицій до влади також компенсації втрат роботодавцям та працівникам, державні кредити та держзамовлення (по 5-6% відповідно).

Як демонструють результати опитування, українські підприємці опинилися в складних умовах для існування – мультиплікаційний ефект від поширення вірусу в країні, за різними сценаріями, призведе до 4-9% падіння ВВП цього року через закриття бізнесів та суттєві скорочення персоналу. 42% опитаних підприємців частково або повністю скоротили свій штат, 63% – прогнозують скорочення до кінця карантину. У зв'язку із цим, окрім тимчасового скасування ЄСВ та ПДФО, Спілка продовжує наголошувати на необхідності більш серйозних заходів на підтримку бізнесу, зокрема:

- 1) звільнити від оподаткування податком на прибуток найбільш постраждали сфери: заклади культури (кінотеатри та ін), підприємства туристичної сфери;
- 2) надати можливість усім роботодавцям отримати часткову допомогу за своїх працівників, якщо їм скорочено час та об'єми роботи у зв'язку із запобіганням поширенню пандемії;
- 3) увести мораторій на всі перевірки бізнесу до кінця року, щоб підприємці мали можливість економічно «оговтатися» від кризи, а не займатися адмініструванням.

Додаток 9

Узагальнення соціологічного опитування молоді – представників бізнесу – під час карантинних обмежень

Державний інститут сімейної та молодіжної політики у квітні–травні 2020 року провів опитування представників молодіжного сегменту малого бізнесу з метою вивчення окремих проблем його розвитку, труднощів ведення малого бізнесу та оцінки зусиль держави за обставин запровадження карантинних обмежень у зв'язку з пандемією коронавірусної хвороби (COVID-19). Дослідження проводилося шляхом поєднання методики онлайн-опитування та телефонного опитування. Автором матеріалу є Сірій Євген Володимирович, доктор соціологічних наук, старший науковий співробітник відділу досліджень проблем молоді Державного інституту сімейної та молодіжної політики.

У рамках дослідження було опитано молодих підприємців та самозайнятих осіб віком від 16 до 34 років. Більшість опитаних становили особи чоловічої статі (71,4 % чоловіків проти 27,6 % жінок).

За формою підприємницької діяльності респондентів можна представити як: юридичні особи (27,6%), фізичні особи-підприємці (58,6%), самозайняті особи (13,8%). Переважну більшість опитаних за сферою діяльності складали представники торгівлі та сфери обслуговування і надання послуг. Кожен четвертий респондент (24,1%) зазначив про закриття свого бізнесу під час карантину. Половина респондентів указує на те, що їхній бізнес продовжує частково функціонувати: 24,1% – про суттєве згортання, але на час карантину їхній бізнес функціонує; 31,1% – частково згорнувся. Кожен п'ятий опитаний відповів, що його бізнес функціонує в повному обсязі. Це також підтверджують результати інших досліджень. Серед труднощів, які виникли у веденні бізнесу через карантинні обмеження у зв'язку з коронавірусом (COVID-19), опитані переважно зазначили зниження активності тих сфер, від яких залежить їхній бізнес, затримку «платіжок», закриття постачальних точок, обмеження спілкування із замовниками, що породило непевність у подальших замовленнях (27,3 %) та відсутність контактів, суспільної активності, обмеженість відвідування клієнтів (24,2 %). Крім того, респонденти до труднощів, пов'язаних із введенням карантину через епідемію коронавірусної хвороби (COVID-19), відносять:

- відсутність попиту та замовлень (15,3 %);
- неможливість повністю реалізовувати товар, зниження купівельної спроможності (12,1 %);
- закриття торговельних точок, що негативно відображається на продажах, та карантинні обмеження (12,1 %);
- додаткові витрати на засоби захисту (3%);
- пасивність влади при карантині, що загалом негативно відображається на діяльності підприємців (3%).

І тільки 3% респондентів ніяких труднощів не відчували, оскільки змушені були призупинити свою діяльність через карантинні обмеження («просто перестали працювати, так як у країні оголошено карантин і всіх попросили знаходитися вдома на самоізоляції»).

Серед перешкод, які заважають розвитку бізнесу під час карантину через епідемію коронавірусної хвороби (COVID-19), респонденти найчастіше вказувати на різні карантинні обмеження для населення (62,2%), на відсутність попиту (44,8%), закриття тих сфер, від яких залежить їхній бізнес (37,9%) та неможливість працювати дистанційно (34,5%). Детальніше:

- різні карантинні обмеження для населення – 65,6%;

- відсутність попиту – 44,8%;
- закриття (зниження активності) сфер, від яких залежить бізнес, – 37,9%;
- неможливість працювати дистанційно – 34,5%;
- закриття приміщень, торгівельних майданчиків – 27,6%;
- проблеми реалізації товару – 24,1%;
- відсутність (зниження) соціальної комунікації між партнерами, підлеглими тощо – 20,7%;
- відсутність обігових коштів – 17,2%;
- транспортно-логістичні ускладнення – 10,3%;
- неможливість обслуговувати кредити – 3,4%;
- карантинні обмеження для діяльності – 3,4%;
- безлад в країні – 3,4%.

Звісно, можна говорити, що структура та розподіл таких проблемних чинників залежить від розподілу сфер діяльності опитуваних підприємств. Ці дані хоч і не репрезентують дійсну картину повністю, але доволі чітко відображають суть і зміст проблем у підприємницькому середовищі в цей період.

У зв'язку з ухваленням закону, який запроваджує податкові та неподаткові пільги для бізнесу в умовах карантину через епідемію коронавірусної хвороби (COVID-19), респондентам було запропоновано оцінити зусилля влади в допомозі малому бізнесу. Так, половина опитаних зазначила, що цей закон практично нічого не полегшить (51,8%). Кожен п'ятий ще не був ознайомлений із цим законом (17,4%). Лише 3,4% респондентів вважають, що ухвалення в березні 2020 р. Верховною Радою закону №3220 з метою запровадження податкових і неподаткових пільг для бізнесу в умовах карантину частково полегшить ведення малого бізнесу та сприятиме самозайнятості. Таким чином, переважна більшість респондентів має великі сумніви й недовіру до влади щодо її намагань запровадити певні допомоги малому бізнесу. Майже всі опитані (89,6%) скептично ставляться до зусиль влади щодо допомоги малому бізнесу під час карантину у зв'язку з епідемією коронавірусної хвороби (COVID-19). Лише 3,5% респондентів серйозно ставляться до дій влади, загалом вважають, що влада намагається немало зробити для малого (дрібного) бізнесу в період карантину, тоді як 6,9% – посередньо. Третина опитаних (35,2 %) вважає, що для підтримки малого бізнесу під час карантину у зв'язку з епідемією коронавірусу (COVID-19) доречно запровадити фінансові пільги: спрощення і зниження оподаткування ФОПів; доступність кредитування; дешеві кредити, надання програми сприяння бізнесу, фінансову допомогу, відміну відсотків по кредитах тощо. Також третина респондентів (32,4 %) пропонує оптимізацію карантинних умов, здійснення розумних послаблень тощо. Попри безліч труднощів, молоді представники малого бізнесу і самозайнята молодь не збираються по своїй волі згорнути власну справу. Про це повідомило 82,8% опитаних, натомість у 6,9% респондентів виникало бажання закрити власний бізнес і змінити рід занять, а 10,3% – вагаються з відповіддю. Половина респондентів продовжили частково працювати під час введення карантинних обмежень у зв'язку з епідемією коронавірусної хвороби (COVID-19), тоді як кожен четвертий з опитаних зазначив про закриття власного бізнесу.

Серед перешкод, які заважали розвитку бізнесу під час карантину, були названі різні карантинні обмеження для населення, відсутність попиту, закриття тих сфер, від яких залежить їхній бізнес та неможливість працювати дистанційно. Опитані виявляли недовіру до влади у зв'язку з запровадженням податкових і неподаткових пільг для бізнесу в умовах карантину. Так, половина опитаних зазначила, що цей закон практично нічого не полегшить.

